

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

Disputatio III. De Vniuersali vt sic.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

Respondeo negando paritatem antecedentis quoad omnia. & disparitas est, quod una pars Logicæ potest conducere ad aliam duobus modis, primo quatenus cognitio obiecti unius partis conduceret ad cognitionem obiecti alterius partis propter connexionem, quam ista obiecta haberet inter se; secundo quatenus obiectum unius partis esset instrumentum, quo posset acquiri cognitio obiecti alterius partis, siue haberet connexionem cum ipso in ratione obiecti, siue non; una verò pars Physicæ non conducit ad cognitionem alterius partis, nisi primo modo tantum: secus est de Logica, cuius una pars utroque modo potest conducere ad acquirendam aliam partem.

TRACTATUS DE PRÆDICABILIBVS.

ORPHIRIVS Philosophus, secta Platonici, religione aliquando Christianus, à qua tamen postea defecit; cum videret ad pleniorē ac faciliorem intellectiōnem libri Prædicamentorum Aristotelis, tyro- nibus valde profuturum, si quinque termini aut voces, de quibus in illo libro frequens occurrebat mētio, nempe *genus, species, differentia, proprium, & accidens*, & aliqua ad ea spectantia seorsim explicarentur; breuē tractatū de ipsis scripsit, quem *Ilagogen* seu introductionem vocauit, eo quod multum deferuiat Logicæ studiosis ad cognitionem libri Prædicamentorum, ac consequenter totius Logicæ introducendis. Hæc ergo *Ilagogen* modo explicanda est.

Vniuer-
sale ut sic
est obic-
ctum ad-
æquarū
huius tra-
ctatus.

Controuertitur autem de obiecto adæquato huius tractatus, sed omisso quæstionis parum vtilis longiori examine, tenendum est nobis cum Doctore nostro vniuer- sale ut sic, esse obiectum eius adæquatū (ex suppositione quod aliquod vnum obiectum sit assignandū pro adæ- quato cuiuslibet sciētiæ totali) quia omnes cōditiones ob- iecti adæquati ipsi conueniunt: est enim vnum quod cō- plectens omnia quæ in hoc tractatu per se cōsiderātur, habetque proprietates de se demonstrabiles: & licet à Porphyrio nō fuerit definitū, definitur tamē in aliis par- tibus Logicæ, & propterea non erat necesse vt ab ipso hic definiretur. Quamuis autem grauiores difficultates, quæ moueri possent de vniuersalibus, consulto omiserit Porphyrius, quod captū Chrysostomi, nobilis adolescentis Romani, ad quē hunc libellū direxit, excedere viderētur nec omnino essent necessariæ ad intelligēda prædicamē- ta: cōmuni tamen authorū huius ætatis methodo, quan- tum ad hoc, insisterēdo, illas etiam examinare oportu- num iudicauit. Itaque totum hunc tractatum sex dispu- tationibus absolui; quas tamen facilioris citationis causa continuabo quantum ad numerum cum præce- dentibus duabus, sicut & reliquas Logicæ cum his.

DISPUTATIO III.

De Vniuersali ut sic.

Vniuersale ut sic dicitur ex eo, quod dicat ordinem ad plura: quia vero multipliciter aliquid potest respicere plura, seu dicere ordinem ad illa, hinc multipliciter capitur vniuersale, quoddam enim est cōplexum, quod- dam incomplexum. *Vniuersale complexum*, est aliqua propositio, ex qua multe aliæ propositiones deduci possunt, vt, non sunt multiplicanda entia sine necessitate, quod est principium satis vniuersale in omnibus scientiis. *Vniuersale incomplexum* est aliquid vnum, quod non est propositio, dicens tamen ordinem ad plura, & di- uidi potest in *vniuersale in causando*, quod scilicet cau- sa potest plures effectus diuersarum specierum, vel se

Vniuer-
sale est
multi-
plex.

Quid
vniuer-
sale com-
plexum.

Quid in-
comple-
xum.

solo vt Deus, vel cum aliis causis determinatibus, vt Sol; & in *vniuersale vel significando*, seu representando, quod scilicet potest significare, aut representare plura, siue hoc faciant naturaliter, quemadmodum species tam ex- pressa, quam impressa hominis representat naturaliter omnes homines, siue ex instituto aut beneplacito, vt vox *homo* significat omnes homines; siue alio quouis modo, & in *vniuersale in prædicando*, quod est aliquid potens prædicari de pluribus, vt homo potest prædicari de Petro & Paulo; & in *vniuersale in essendo*, quod est illud quod potest inesse pluribus, vt homo, inest Petro & Paulo, qui alias de ipsis vere prædicari non posset.

2. Ex his autem pluribus vniuersaliū acceptionibus per se agitur in hac disputatione de vniuersali in duabus vltimis acceptionibus, quatenus scilicet est aliquid prædi- cabile de multis, & potens inexistere multis. Quia vero prius est rem inexistere multis, quā prædicari de multis; propterea enim potest prædicari vere de multis, quia potest inexistere multis; idē prius de vniuersali in es- sendo, quod vocatur Metaphysicū, quā de vniuersali in prædicando, quod vocatur logicum, tractandū est. Et si quærat cur vniuersale in essendo vocetur Metaphysi- cū, & in prædicando logicū cōmuniter responderi solet rationē esse, quod Metaphysicæ sit considerare proprie- tates rei abstractas à materia cōpetentes ipsi secundū se sine ordine ad actum intellectus, qualis est aptitudo in- existendi multis, quam habet vniuersale in essendo, qua- tale præcise & formaliter, & quod Logicæ sit agere de proprietatibus competentibus rebus vt dicunt ordinem ad actus intellectus comparatiuos, qualis est aptitudo prædicandi de multis, quam dicit vniuersale in prædi- cando qua tale.

Sed siue hæc sit vera causa huius nominis, siue non, sufficit iam ita capi communiter vtrumque vni- uersale.

QVÆSTIO I.

Quid est vniuersale Metaphysicum.

CONCLUSIO

3. *Bene describitur vniuersale Metaphysicum esse ali- quid vnum aptum inesse multis.* Ita communis cum Philosopho 7. Met. tex. 45. & patet, quia omni & soli conuenit, sufficienterque declarat naturam eius, vt pate- bit ex eius explicatione.

Dicitur *aliquid*, per quod intelligitur aliquod reale positium; vnde excluduntur à ratione vniuersalis hic definiti negationes, priuationes, & entia rationis; quamuis enim possit dari aliqua ratio vniuoce com- muni omnibus aut aliquibus entibus rationis, quæ es- set vniuersalis respectu ipsorum, & similiter alia ratio communis omnibus negationibus ac priuationibus: ni- hilominus hic de solo vniuersali positiuo per se agitur, quia illud solum est quod spectat per se ad cognitionem prædicamentorum, & quia ex cognitione eius facile deueniri potest in cognitionem illorum aliorum vni- uersalium.

Dicitur *vnum*, vt excludantur entia, quæ sunt vnum per accidens, vt tam quæ cōponuntur ex entibus diuer- sorum prædicamentorum, v.g. album, dulce, quàm quæ componuntur ex entibus vnius prædicamenti, sed non dicentibus ordinem per se ad cōpositionem, v.g. aceruus lapidum, exercitus, & similia. Quamuis enim aceruus la- pidum vt sic, possit esse communis vniuoce huic & illi aceruo, exercitus vt sic communis huic & illi exercitui, & album etiam vt sic, commune huic & illi albo; tamen hic non placuit Philosophis agere de vniuersali, quod esset sic vnum, nec eius consideratio vere, ad institutum spectat, quod solum tendit ad considerationem eorum, quæ ponuntur in prædicamentis: quæ autem sunt vnum per accidens vt sic, non ponuntur in prædicamentis, vt postea dicemus.

4. *Quod si quærat, an vnum illud, quod est vniuersale hic descriptum, debeat esse quid completum;* quamuis aliqui teneant partem affirmatiuam, tamē negatiua no- bis præferenda videtur, quia vniuersale hic definitū, est quid comprehendens sub se quinque species, de quibus postea,

Quid
vniuer-
sale in cau-
sando.

Quid
vniuer-
sale in si-
gnifican-
do.

Quid
vniuer-
sale in præ-
dicando
& essen-
do.

Cur vni-
uersale
in essen-
do voca-
tur Me-
taphysi-
cum, &
in prædi-
cando
Logicū.

Descri-
ptio vni-
uersalis me-
taphysi-
ci.

Vniuer-
sale vt
sic non
debet esse
quid comple-
tum.

postea, de quatuor qualibet prædicatur vere quod sit vniuersale: sed certum est ex ipsis aliquas, nimirum differentiam, & proprium non esse quid completum, nec poni etiam directe in prædicamento villo: ergo vniuersale hic definitum non debet esse quid completum, nec directe ponibile in prædicamento. Et per hoc ruit aduersa sententia fundamentum, quod erat, vniuersale hic definitum per se esse quod directe collocatur in prædicamentis.

Si etiam queratur aliterius, vtum illud vnum debeat esse quid prædicamentale. Respondendum affirmative propter rationem iam dictam, nimirum quod hic agatur de vniuersalibus in ordine ad cognitionem prædicamentorum & rerum, quæ in iis ponuntur, quatenus sunt de se inuicem prædicabiles, vel non prædicabiles.

5. Dicitur denique, *aptum inesse multis*, ad significandum quod vniuersale debeat esse talis natura, vt licet de facto non sit, possit tamen esse in multis cum sui multiplicatione, ac diuisione, sicut natura humana de facto est in Petro, & Paulo, in quibus ita reperitur diuisa, vt ipsi possint dici duo homines. Vnde à ratione vniuersalis per hanc particulam excluduntur omnia indiuidua, nã quamuis aliquod vnum indiuiduum possit esse in pluribus locis, & in pluribus etiam subiectis, siue in hætionis, vt si vna numero albedo esset in duobus parietibus, siue informationis, vt si eadem numero forma substantialis esset in pluribus materiis, tamen nunquam posset in illis multiplicari, ita vt posset dici quod essent plura indiuidua in pluribus illis locis aut subiectis.

Et hac ipsa ratione excluditur essentia diuina, quæ de facto reperitur in pluribus personis diuinis realiter inter se distinctis, identificata realiter ipsis, tamen nō multiplicatur nec diuiditur in illis, quia vt fides Catholica docet, non est verū dicere, quod sint tres essentia diuine in illis personis, aut quod illæ tres personæ sint tres Dii. Non vero excluditur à ratione vniuersalis natura Solis, quia licet de facto nō reperiatur in pluribus indiuiduis, nec possit etiam naturaliter in pluribus reperiri, tamen nemo dubitat quin Deus possit ipsam ponere & multiplicare in pluribus indiuiduis, hoc autem sufficit vt habeat aptitudinem existendi in pluribus, de qua hic agitur, quidquid dicat alij qui requirunt aptitudinē existendi in multis per potentiam naturalem sine villo fundamento recedentes in hoc à cōmuni sententia, & restringentes acceptionem vocabuli, seu nominis *Vniuersalis*.

6. *Quæres an vnitas ac aptitudo, quæ ponuntur in definitione hac nostra ac cōmuni Vniuersalis, sit de eius essentia?*

Ad hanc difficultatem vt respondeatur, præsupponendum est cum cōmuni sententia Vniuersale esse nōmē concretum, pro materiali dicēs ipsam naturam, quæ talis dicitur, v.g. naturam hominis vel naturam animalis pro formali vero vniuersalitem seu formam, à qua dicitur vniuersalis. Itaque si loquamur de vniuersali materialiter, hoc est de illa natura, quæ dicitur vniuersalis, certū est nec vnitate nec aptitudinē esse de eius essentia, sed ad summum proprietatem; si vero loquamur de vniuersali formaliter, quādoquidem vt sic nihil aliud dicat quam ipsam vnitate ac aptitudinē, non debet dubitari quin illa sint de eius essentia, sicut albedo est de essentia albi materialiter: nec de hoc credo aliam posse esse quæstionem quam de nomine.

QVÆSTIO II.

De vnitate naturæ vniuersalis.

1. **D**iximus naturam omnem, quæ denominari potest vniuersalis, debere esse vnum quid: vnde hic examinabimus quam vnitate debeat habere, aut quomodo debeat esse vnum.

Pro quo aduertendum, quod secundū omnes, res vna nihil aliud sit quam res indistincta, seu indiuisa in se & distincta seu diuisa à qualibet alia re, v.g. quia Petrus est quid indiuisum in se, & distinctum seu diuisum à Paulo & quibuscumque aliis rebus, propterea dicitur esse vnū; quia vero Petrus & Paulus non sunt in se indiuisi, sed potius diuisi, quāuis distinguantur à quibuscumque aliis, non sunt quid vnum, vnde vnitas est illud, à quo habet

res formaliter esse sic in se indiuisa & distincta à quibuscumque aliis quāuis autē cōtrouertatur, an illud, à quo res habeat esse vna, sit quid negatiuū, vt v.g. negatio diuisionis in se & identitatis cum aliis, vel quid positiuū, tamen quia illa controuersia non conducit ad propositum remittenda videbatur ad Metaphysicam.

8. Aduertendū vltterius, rem quamlibet posse distinguī ab aliis rebus, & per principia sua formalia ac essentialia per principia sua materialia ac indiuidua, vnde potest cōsiderari res & secundū vnitate formalem, vt secundū vnitate indiuidualem, seu numericā v.g. Petrus differt à Bucephalo & secundū principia sua essentialia, quatenus scilicet essentia ipsius est dissimilis essentia Bucephali, & secundum principia indiuidua, quatenus scilicet non facit vnū numero cū Bucephalo. Prior vnitas cōpetēs rei ratione essentia vocatur formalis, quia sequitur essentia rei, quæ forma ipsius dicitur, secūda vocatur materialis, quia sequitur indiuidualitatem, quæ vocari potest materia metaphysica rei propter proportionē, quam habet cum materia physica, quæ proportio in hoc consistere potest, quod quemadmodum nō possumus colligere nec identitatem specificam rerum materialium subnatiū ex materia, quandoquidem omnes includant materiam eiusdem rationis: ita etiam ex differentis indiuidualibus non possumus colligere differentiam specificam aut essentialē, nec etiam identitatem vllarum rerum. Vocatur etiam illa vnitas materialis vnitas numerica, quia est principium numeri, & ideo vocatur principium numeri, quia numerus proprie loquendo est multitudo rerum singularium realiter distinctarum.

Hinc sequitur quod quæcūque non distinguuntur per principia indiuidua, sint vnum numero, & quæcūque non distinguuntur per principia formalia, seu essentialia sint vnū formaliter, & essentialiter. Quia vero in essentis rerū solē includi plures formalitates, vt in essentia hominis includitur animalitas & rationalitas, hinc fit, vt aliquid possit distinguī ab alio secundum aliquam formalitatem vnā ex formalitatibus inclusis in sua essentia, licet non distinguatur secundum aliam formalitatem v.g. homo distinguatur ab equo formaliter & essentialiter non secundum animalitatem, sed secundum rationalitatem & propterea licet non sit vnum cum ipso in rationalitate, est tamen vnum cum ipso in animalitate: hæc tamen vnitas in animalitate non impedit, quo minus dicatur simpliciter diuisus & distinctus formaliter & essentialiter ab ipso, nã illud dicitur distinguī essentialiter ab alio, quod non est eiusdem essentia cum ipso: quāuis autem homo, & equus conueniant in animalitate, quia tamen animalitas non est essentia hominis aut equi, licet sit de essentia eorum, propterea simpliciter potest dici quod non sint eiusdem essentia.

10. Aduertendum tertio illam vnitatem esse vnitatem naturæ vniuersalis, secundum quam aliqua natura potest inesse multis, in quibus tamen multis numeretur, & de quibus multis prædicari possit, vnde si natura humana, quæ multiplicatur in omnibus indiuiduis hominū existentibus & possibilibus, nō obstante illa multiplicatio, ne habeat aliquam vnitate in illis indiuiduis, aut si illa indiuidua, nō obstat quod sint plura numero, & distincta & diuisa per principia materialia, habeant aliquam vnitatem in natura, illa vnitas erit sufficiens vnitas pro vniuersalitate: & vltterius si illa vnitas sit à parte rei, vnitas vniuersalis erit à parte rei: si verò illa vnitas sit per intellectum, tum vnitas vniuersalis sit per intellectum, quod si nec sit à parte rei, nec fieri possit per intellectum, tum certum est quod non detur vniuersale vlla ratione nec à parte rei, nec per intellectum. His suppositis.

11. *Prima sententia* est, vnitatem requisitam ad vniuersalitem aduenire nature per operationem intellectus, & naturam à parte rei non habere illam vnitatem. Hæc videtur esse cōmuniissima sententia. *D. Tho. de ente & essentia cap. 4. opusculo 42. Soti quæst. 2. vniuers. Tol. qu. 2. fund. 4. Conybricen. quæst. 3. Masij scilicet 2. Suarij disput. 6. Met. Auerse quæst. 8. vniuers. scilicet 8. Compluten. disput. 3. qu. 5. Ioannis à sancto Thoma quæst. 3. articul. 3. Arriaga disp. 4.*

Debet esse quid prædicamentale.

Cur essentia diuina non sit vniuersalis.

Natura solis est vniuersalis.

Vniuersale est nomen concretum.

Vnitas & aptitudo sunt de essentia eius formaliter considerari, non materialiter.

Quid sit esse vni.

Quid vnitas formalis.

Quid materia.

4. Quamuis autem hi omnes authores conveniant in hoc, quod unitas vniuersalis naturæ adueniat per intellectum, tamen, in aliis circa hoc dissentiunt: quidam enim ex illis, hoc non obstante, cōcedunt naturæ, quæ dicitur vniuersalis, aliquam unitatem distinctam à numerali, quam etiam, vocant formalem: quidam negant: aliqui præterea dicunt naturam esse ex se cōmunem negatiue, alij asserunt eam ex se neque esse cōmunem negatiue, neque non cōmunem; habent præterea magnam in modo explicandi hanc sententiam diuersitatem, præfertim quoad naturam actus, quo redditur vna, quam prolixum esset particulariter proponere.

Secunda sententia est naturam vniuersalem quamcumque habere à parte rei unitatem illam, quæ requiritur ad vniuersalem, nec eam accipere beneficio intellectus, imo etiam si nullus esset intellectus possibilis, competitur naturæ illam unitatem. Hanc tenet *Dost. in 2. dist. 3. q. 1.* cum omnibus suis. Et quamuis inter ipsius sequaces sit controuersia, an detur à parte rei natura formaliter vniuersalis metaphysice, tamen hæc cōtrouersia non præiudicat huic sententiæ, quia quamuis concederetur unitas illa, quæ requiritur & sufficit pro unitate vniuersalis à parte rei, posset tamen adhuc dubitari, an illa unitas sufficeret ad constituendum vniuersalem formaliter: & circa hoc versatur illa controuersia Scotistarū, nō circa primū, vt ego ipsos intelligo. Habent tamen aliam controuersiam inter se in explicanda natura huius unitatis, quam admittunt, & quam cum Scoto vocant unitatem formalem minorem unitate numerali: quidam enim ex ipsis asserunt naturam vniuersalem esse à parte rei vnā in multis positiue, formaliter tamen, non numeraliter; alij dicentibus, quod non sit positiue vna in multis etiam formaliter, sed negatiue tantum, quatenus scilicet natura, quæ est in Petro, licet non sit eadem positiue cum natura, quæ est in Paulo, est tamen ex se indifferens vt sit in Paulo, & solum ex differentia indiuiduali habet, quod non sit in Paulo.

CONCLUSIO I.

12. Natura non recipit vllam unitatem ab intellectu, quæ sufficiat pro vniuersalitate, aut secundum quam natura verè possit esse, aut predicari de multis. Hæc est contra primam sententiam, & probatur, quia vel illa unitas quam reciperet natura humana, v.g. ab intellectu, est quid fictū attributum naturæ per fictionem intellectus, vel est quid reale & verum collocatum ipsi ab illo, vel est denominatio extrinseca desumpta ab actu aliquo, quo intellectus intelligit naturam illam: sed neutrum dici potest; ergo natura humana non recipit unitatem vniuersalitatis ab intellectu. Probatur minor quoad primam partem, nimirum quod non sit quid fictum, quia ob unitatem fictam, quam haberet natura humana in Petro & Paulo, non potest vere predicari, neque vere inesse Petro & Paulo per modum vnus, vt est euident: sicut enim si ego fingerem albedinem esse in pariete, cum reuera non esset ibi, certum est quod non propterea vere posset predicari de pariete; ita etiam si intellectus fingeret vnā naturam esse in Petro & Paulo, non propterea tamen posset vere predicari de Petro & Paulo vna natura.

Probatur secundo minor quoad eandem partem; quia ad hoc requiritur unitas vniuersalis vt natura humana in sit Petro & Paulo, & predicetur de ipsis, sed absurdum est quod ad hoc requiratur aliqua fictio intellectus, ergo nihil fictum ab intellectu requiritur ad constituendum vniuersalem.

Confirmatur: Deus prædicat naturam humanam de Petro & Paulo, & cognoscit inexistentiā eius in ipsis; sed secundum magnam partem aduersariorum non facit entia rationis, ergo nihil fictum requiritur, vt cognoscatur natura humana inexistere Petro & Paulo, aut vt prædicetur de illis.

Dices: Deus non prædicat illam naturam per modum vniuersalis de illis, nec per modum talis cognoscit illā inesse illis. *Contra*: ergo neque nos etiam, eadē enim est ratio, & consequenter ad hoc vt cognoscatur natura hu-

mana inesse Petro & Paulo, & ad hoc vt prædicetur de illis, non est necesse vt sit vniuersalis, atque adeo frustra datur vniuersalitas.

13. Probatur eadem minor principalis quoad secundam partem, nimirum quod per intellectum nō recipiat natura aliquid verū & reale, quod sit unitas eius, quia intellectus non habet vim productiuam alicuius realis in obiecto, vt omnes fatentur; sed non habet virtutem productiuam alicuius realis in natura, nisi quatenus natura est obiectum eius, ergo nihil reale producit in natura.

Confirmatur: per hoc quod intelligit intellectus singulare, nihil reale producit in ipso secundum omnes, ergo per hoc quod intelligat naturam, quæ est singularis, siue simul intelligat singularitatem, siue non intelligat, nihil reale producit in ipsa, eadem enim est ratio.

Confirmatur secundo; quia eatenus cōferret intellectus unitatem realem & non fictam naturæ, quatenus intelligeret ipsam per modū vnus; sed hoc nō sufficit ad hoc vt natura vere prædicetur per modum vnus de suis indiuiduis, ergo non confert intellectus illi unitatem realem vniuersalitatis, per quam sic prædicetur. Probatur minor, quia etiam si concipiat Petrus & Paulus per modum vnus, non confert ipsis unitatem realem, quia antecedenter ad intellectum non habent talem unitatem, ergo etiam si intellectus conciperet naturam per modum vnus, non tamen confert ipsi unitatem realem, si eam antecedenter non habet.

14. Probatur minor principalis quoad tertiam partem quæ magis videtur ad mentem aduersariorum, & est expresse *Auersæ*; eatenus natura diceretur vna denominatione extrinseca desumpta à conceptu, quo intelligeretur, quatenus ille conceptus esset vnus, aut quatenus esset conceptus, quo conciperetur natura vt vna: neutrum dici potest; non primum, quia etiā si Petrus & Paulus conciperentur vnico conceptu, non propterea posset dici vnum quid, nec prædicabilia vere per modum vnus: nō etiam secundum, quia quando aliquid concipitur per modum vnus, nisi sit verè vnū, non potest dici à conceptu vnum, vt patet eodem exemplo Petri & Pauli, qui licet conciperentur vt vnum quid, non tamen essent propterea vnum quid vere, sed ad summum fictæ, nec vt vnum vere posset de aliquo predicari.

Probatur secundo eadem tertia pars minoris principalis: quando aliquis concipit naturam humanam, quæ est in Petro, non considerando Petreitatem, seu cōditiones indiuiduantes, tum recipit illa natura omnem unitatē à conceptu, quam potest recipere; sed non recipit unitatē aliquam secundum quam posset predicari de Paulo aut aliis indiuiduis, ergo unitas vniuersalis non accipitur à conceptu. Probatur minor, quia illa natura sic concepta non potest predicari vere de Paulo prædicatione dicente, hoc est hoc; (de qua prædicatione loquimur hic) nisi sit in Paulo; sed ex eo quod concipitur non concepta Petreitate non habet esse in Paulo, nisi fuerit antecedenter in Paulo, vt videtur euident: ergo ex illo conceptu non habet unitatem secundum quam posset predicari de Paulo prædicatione dicente: hoc est hoc.

Dices cum Auersæ: quando intellectus concipit naturam humanā, quæ est in Petro, format eo ipso conceptū obiectiuum, qui possit predicari de quocumque indiuiduo; qui conceptus obiectiuus cum recipiat suum esse ab intellectu, recipit etiam suam unitatem ab illo.

Contra: quia ille conceptus obiectiuus vel est vere & realiter in illis indiuiduis, vel non est; si non est, non poterit predicari de illis prædicatione dicente: hoc est hoc; si est in illis, sane non est in illis per intellectum, neque enim intellectus habet virtutem ponendi in indiuiduis humanis aliquid, & maxime eorum naturam: ergo ille conceptus obiectiuus, qui est prædicabilis de indiuiduis, non sit per intellectum, neque accipit consequenter unitatem suam ab intellectu, sed habet illam independentem ab omni operatione intellectus.

Probatur vltimus conclusio quoad secundam & tertiam partem particulariter contra *Arriagam* quia si natura fieret vna per actum vllū intellectus, maxime per illū actum, quo

Per intellectū non recipit naturā aliquid reale.

Natura nō habet esse vna per denominationem extrinsecam.

Natura non accipit ab intellectu unitatem vniuersalem.

Unitas vniuersalis non est ficta.

quo conciperentur omnia indiuidua ita confuso modo, vt videatur vna sola natura, seu res concipi, nec vi istius actus possit intellectus discernere an plura tū proponatur. Sed non fit vna vnitate sufficienti ad vniuersalitatem per talem actum: ergo non fit vna per intellectum.

16. Probatur minor primò, quia antecedenter ad talem actum habet sufficientem vnitatem pro vniuersalitate: ergo non fit sic vna per talem actum. Probatur antecedens, quia non requiritur alia vnitas pro vniuersali, quā vnitas similitudinis, aut illa, quam habent plura, ratione cuius possint concipi tali conceptu, hanc autem habent sine dubio ante illum conceptum.

Confirmatur hoc, quia omnia indiuidua humana sunt conceptibilia ex se vno conceptu, quo licet possint ab aliis indiuiduis distinguere, non tamen possunt distinguere inter se, & sunt prædicabilia in adæquate de quolibet indiuiduo secundum ipsummet aduersarium: ego ex se possunt dici esse vniuersale, quia quatenus sunt sic conceptibilia, possunt dici vnum, & quatenus sic prædicabilia, sunt prædicabilia de multis, ergo non habent esse vniuersale ab actu intellectus.

Probatur minor secundo; quia per hoc quod concipiatur plura tali modo, non fit vt illa plura sic concepta possint inesse verè cuilibet indiuiduo ex illis pluribus; sed natura, quæ est vna vnitate vniuersali, debet posse sic inesse, alias natura vniuersalis non esset vna in multis, nec posset consequenter prædicari de multis.

17. *Dices cum Arriaga*, plura illa quæ concipiuntur per modum vnius, non inexistere cuilibet indiuiduo adæquate, sed in adæquate tantum, & eodem modo illud totum non prædicari adæquate, sed in adæquate, hoc est secundum partem aliquam.

Contra, quia totū illud prædicat intellectus adæquate, quod adæquate & non secundū partem concipit esse in indiuiduo: sed quando intellectus dicit Petrum esse hominē, apprehendit totum illud quod est ex parte prædicati hominis, esse in Petro, nec distinguit prorsus inter partem aliquam ipsius, quæ esset in ipso, & partem quæ non esset: sed illud prædicatum est aliquid vnum vniuersale, ergo natura vniuersalis non prædicatur de quolibet indiuiduo in adæquate, sed adæquatissime.

18. *Probatur denique conclusio contra Thomistas & Scotistas* etiam aliquos dicentes quod natura habeat esse vna vnitate vniuersali per præcisionem intellectus, quia considerat ipsam non considerando ipsius singularitates aut conditiones indiuiduantes; probatur inquam hoc, quia illa ipsa natura quæ consideratur, vel est vna in multis, aut apta esse in multis, vel non est sic vna, aut apta: si est vna aut apta, ergo ex se habet esse vniuersalis & non à præcisione; si non est, certe per hoc quod sic intelligatur, nequit esse talis.

Confirmatur, quia vel intelligitur, vt est, & sic nisi fit vna, non potest vt talis intelligi: vel vt non est, & sic præterquam quod cōceptus sit falsus, adhuc natura nō propterea fit vna, quod sic intelligeretur, sicut non propterea homo esset equus, quod intelligeretur vt equus.

Probatur secundo: quando præscinditur natura, cognoscendo ipsam non cognitis conditionibus indiuiduantibus, vel obiectum ipsius cognitionis, secundum quod distinguitur à cognitione, est vnum, vel non est vnum: si non est vnum, ergo est plura, & consequenter non præscinditur à conditionibus indiuiduantibus contra hypothesein, & præterea quandoquidem illud quod vt sic cognoscitur, est, quod prædicatur de multis per modum vniuersalis, non aliquid vnum prædicatur de multis, sed plura: si est vnum, ergo vel vnitate aliqua quam habet ex se independentem à cognitione, vel vnitate, quam habet à cognitione: si primum dicatur, ergo natura habet à parte rei vnitatem vniuersalem, & consequenter non fit vniuersalis per præcisionem: si secundum dicatur, iam supra impugnatum est abunde.

Confirmatur: illa natura quæ præscinditur, vel est à parte rei in indiuiduis, de quibus prædicatur, ita vt illud ipsum obiectū cognitionis præscindens, sit reuera in omnibus illis secundum se positiue, vel non est in illis verè &

positiue; si est in illis illud ipsū vnu à parte rei, ergo habet vnitate vniuersale in ipsis à parte rei, & consequenter non recipit vnitatem, nec vniuersalitatem à præcisione: si non est, ergo quamuis reciperet vnitatem à præcisione, adhuc non erit prædicabile de indiuiduis, & consequenter non erit aliquid vniuersale.

Confirmatur secundo admittendo gratis quod quando natura aliqua consideraretur absque sua singularitate & aliis, quod per hoc haberet aliquam vnitatem, quā ante non habuit, & quod reuera tum etiam haberet quantum est ex se, aptitudinē ad hoc vt cōiungi possit cum quocumque indiuiduo talis naturæ, quod est summū, quod potest excogitari, posse ipsi aduenire per præcisionem; Admittendo inquam totū hoc, adhuc non sequitur, quod illa natura possit prædicari de multis, etiā superadiuctis quibuscumque aliis actibus intellectus, ergo per talem præcisionem non fit vna vnitate vniuersali; nec consequenter vniuersalis etiā metaphysicè, quia quicquid est sic vniuersale potest prædicari de multis. Probatur minor, quia quāuis aliquid sit ex se aptū esse in multis, & possit etiā nō solū supernaturaliter, sed naturaliter esse in multis, tamē nisi sit in multis, nō potest dici de multis prædicatione dicente, quodlibet ex illis multis est hoc, vt est euidens: sed per hoc quod natura præcisa habeat per præcisionem esse vna & apta etiam, non eo præcise habet esse actu in illis multis, nec ex hoc sequitur quod sit in multis, nisi antecedenter fuerit in multis; ergo ex hoc non sequitur quod sit vniuersalis metaphysicè.

20. *Dices* naturam habere esse multiplicatam tantum à singularitatibus, ergo considerata sine singularitatibus non est multiplicata, & consequenter est vna, & habet esse sic vna à consideratione illa.

Respondeo negando vltimam consequentiam, quia quamuis sequatur, naturam esse vnam, vt consideratur sine singularitatibus, si habet à singularitatibus multiplicari, tamen non sequitur quod illa vnitas adueniat ipsi per considerationem; sed quod habeat talem vnitatem ex semetipsa.

Dices: si haberet talem vnitate ex se, esset vna, & multiplex; vna quidem ex se & multiplex à singularitatibus.

Respondeo, hoc totum esse verum, si à solis singularitatibus habet multiplicari, nec est inconueniens quod sit vna & multiplex secundum diuersas rationes, v.g. vna formaliter & essentialiter, & multiplex numero.

Dices: hinc sequeretur quod à parte rei daretur vna positiue natura in multis formaliter & essentialiter, contra dicenda conclusione tertia.

Respondeo negando sequelam, sed sequeretur solum quod daretur vna natura secundum se formaliter & essentialiter, quæ non obstante illa vnitate per singularitates potest multiplicari modo inferius explicando.

Fundamentum aduersariorum est vnicum, quod natura vniuersalis habeat aliquam vnitatem, nō vero vllā, quæ sit à parte rei: ergo necessariò debet ipsam habere ab intellectu: sed ex dicendis patebit minore esse falsam, nec alia modo responsio ad hoc fundamentum requiritur.

CONCLUSIO II.

21. *Natura specifica v.g. humana, non est priuata per singularitates aliqua vnitate quam habet, nisi aduenirent singularitates; nec si fuisset etiā, bene diceretur propterea esse priuatiue vna in suis indiuiduis.* Hæc est contra aliquos Scotistas, qui dicunt de facto naturam Petri & Pauli non esse positiue vnam, etiam formaliter, quia multiplicatur in illis, & diuiditur per singularitates; tenent tamen quod esset vna natura, nisi aduenirent singularitates, & quod consequenter de facto illæ naturæ sint vna natura formaliter, non positiue, sed priuatiue.

Probatur conclusio quoad primam partem, quia si illis naturis secundum se competeret vnitas aliqua positiua, nisi aduenissent singularitates impediens illā, cōpeteret illis tanquā prædicatū essentialiter aut proprietatis, imo deberet cōpetere tanquā proprietatis in sententia cōmunissima quod omnis vnitas sit proprietatis rei, cuius est vnitas: sed si fuisset proprietatis, aut prædicatū essentialiter nō posset tolli per singularitates, nihil .n. potest tollere à re

Natura
nō habet
esse vna
à præci-
sione.

Natura
vniuer-
salis non
est priua-
ta per singu-
laritates
vlla vni-
tate.

à re aliqua prædicata intrinseca, aut proprietates, ut patet: ergo non haberent ista naturæ illam unitatem, etiam si non aduenirent hæcceitates.

Confirmatur proprietates & prædicatum quodcumque essentialia sunt identificata realiter rei, ergo non possunt separari à re per vllum aliud: sed naturæ humanæ Petri & Pauli non habent illam unitatem secundum aduersarios, sed separantur realiter ab illa, ergo illa unitas non potest esse proprietates illarum.

Confirmatur secundo, quia illa unitas, quam haberent, nisi impedirentur per singularitates, non deseruierit ad vniuersalitatem, ergo non est asserenda. Probatur consequentia, quia in ordine ad declarandam naturam vniuersalis ponitur ab aduersariis. Probatur antecedens, quia unitas requisita ad vniuersalitatem est unitas secundum quam natura potest prædicari de multis; sed natura de facto potest prædicari de multis sine illa unitate, quandoquidem eam non habeat de facto, & ea posita, non posset prædicari de multis, quia ea posita non essent singularitates, nec consequenter multa in quibus inesset & de quibus posset prædicari, ergo non deseruierit illa unitas ad vniuersalitatē naturæ, sed potius impedit eā.

22. Probatur secunda pars, quia non bene dicitur aliquis videns priuatiuē, qui est cæcus, quamuis sit priuatus visu, ergo nec bene dicitur aliquid vnum priuatiuē ex eo quod priuatur sua unitate, sed potius debet dici positiuē non vnum.

Confirmatur, quia reuera natura nō priuatur per singularitates unitate aliqua, ergo nō potest esse vna priuatiue etiam in sensu aduersariorum. Probatur antecedens, quia natura non habet aptitudinem ad unitatem aliquā positiuam, ergo nō priuatur tali unitate. Probatur antecedens, quia illud nō debet dici habere aptitudinem ad aliquid, cum quo nec de potentia absoluta, nec de ordinaria Dei, aut creaturæ potest coniungi, sed per nullam potentiam potest natura coniungi cū tali unitate, quandoquidem necessariō identificetur realiter singularitatibus, ergo non dicit aptitudinem vllam ad talem unitatē.

CONCLUSIO III.

23. Natura specifica v.g. humana, secundum quod distinguitur à singularitate, non est vna formaliter positiuē in omnibus indiuiduis. Hæc est communior sententia Scotistarum contra quosdam alios Scotistas, qui licet concedant naturam multiplicari numero in indiuiduis existimant tamen naturam humanam v.g. quæ est in Petro, esse eandem formaliter & positiuē naturam, quæ est in Paulo, ita ut si secludantur hæcceitates Petri & Pauli, esset verū dicere quod natura, quæ est in Petro, est ipsamet natura, quæ est in Paulo sine vlla prorsus distinctione.

Probatur conclusio primo ex Scotto 2. dist. 3. q. 2. vbi tractat hanc rem; dicit enim expressè quod nihil secundum quamlibet unitatem, quam habet in re, sit in potentia proxima ut prædicetur de quolibet supposito, seu singulari, prædicatione dicente, hoc est hoc; sed si à parte rei vna formaliter & positiuē natura inexistet pluribus indiuiduis, potuisset prædicari de ipsis prædicatione dicente, hoc est hoc; ergo, vel falsum est quod dicit Scotus, vel falsum est oppositum conclusionis & consequenter vera erit conclusio ex Scotto.

Responderi posset quod Scotus tantum velit quod nihil secundum quamlibet unitatē quam habet à parte rei, sit proxime prædicabile, ex eo quod prius debeat apprehēdi ab intellectu, quam per intellectū possit prædicari.

24. Contra, quia Scotus negat esse proxime prædicabile, sicut essentia diuina est proxime prædicabilis de tribus personis, sed in illa sententia esset tam proxime prædicabilis, quam essentia diuina nam nihil requireret præter apprehensionem & comparationem intellectus; sed hoc ipsum requirit essentia diuina ut possit proxime prædicari de tribus personis, Deinde numquam concederet quod natura vlla creata esset tã proxime prædicabilis de multis, quibus identificaretur, quā esset prædicabilis de vno, & tamē hoc sequeretur ex opposita sententia, ut patet: ergo opposita sententia est contra Scotū.

Confirmatur, quia propterea requirit operationē in-

tellectus, ut natura constitua tur proxime indifferens, ut possit participari à multis: sed, seclusa omni operatione intellectus, esset in opposita sententia proxime indifferens, cū de facto à parte rei participaretur ab illis, ergo &c.

25. Probatur secundo ratione: quia impossibile est quod idē indiuiduum & indistinctū creatum sit in pluribus indiuiduis realissimè distinctis: sed hoc sequeretur ex opposita sententia, quia eadē positiue natura humana esset simul in Petro & Paulo. Maior patet, quia hoc est peculiare naturæ diuinæ, ut manēs vna sit in pluribus personis diuinis realiter distinctis simul; & quidē hoc mysterium est tã mirabile, ut superet humanū captū, nec nisi captiuato intellectu in obsequiū fidei de ipsa essentia diuina crederetur, non obstāte sua infinitate; ut mirū sit aliquos posse cogitare, quod idē contingeret in naturis creatis.

Responderi potest ad hoc distinguendo maiorem: impossibile est ut aliquod creatū vnum numero sit simul in tribus realiter distinctis, conceditur; liquod creatum vnum formaliter tantum, sed non vnum numero, negatur; nec probatio maioris probat eā nisi tantum in primo sensu. Sic ergo hanc rē explicant aduersarij, ut dicāt naturam humanam, quæ est vna formaliter & positiuē etiam in omnibus indiuiduis, numerari tamen & diuidi in illis non formaliter, sed numero, ita ut tot sint naturæ humanæ numero distinctæ; quot sunt indiuidua; licet non sint tot formaliter aut essentialiter distinctæ: hanc autem diuisionem numericam prouenire ab illis variis hæcceitatibus, quibus contrahitur ad illa indiuidua.

26. Sed contra est, quod non possit intelligi quod aliquid diuidatur aut multiplicetur per aduētum alterius, si maneat eodem modo vna, quo ante aduētū eius erat vna, ut ex se manifestum videtur: & patet etiam mille exemplis, quia propterea non dicitur paries multiplicari, nec diuidi per aduentum quarumcumque formarum accidentalium verbi gratia nigredinis, albedinis, caloris &c. quia post aduentum horum est eodem modo vnus, quo erat ante. Sed natura humana est vna formaliter, & positiuē post aduentum quarumcumque singularitatum, sicut fuisset, si nullo modo aduenirent illæ singularitates, ergo per singularitates non multiplicatur, nec diuiditur vllō modo.

Confirmatur hoc, quia propterea optime colligitur quod essentia diuina non multiplicetur per personalitates diuinas, quia licet coniungatur cum personalitatibus, manet eodem modo vna quo erat ante, licet ex illa & personalitatibus illis resultent tres Personæ realiter distinctæ; ergo quamuis ex natura humana & singularitatibus constituerentur aliqua realiter distincta, quorum quodlibet esset omnimodo incommunicabile, non tamen inde sequeretur quod ipsa natura multiplicaretur in illis, si maneret eadem positiue natura in illis, quæ fuit ante aduentum istarum singularitatum.

Confirmatur secundo, propterea natura humana contracta per singularitatē esset vna numero, cum ante illā contractionem non esset sic vna, quia ut affecta illa singularitate redderetur incommunicabilis non solum formaliter, ut erat ex se ante illam singularitatem; verum etiam numero: sed non est incommunicabilis numero per contractionem illam magis quam antea: ergo non est iam magis vna numero quam ante. Probatur minor, quia sicut ante illam contractionem poterat contrahi per hanc singularitatem, ita postquam iam est contracta per hanc singularitatem, eadem formaliter natura potest contrahi, & de facto contrahitur per aliam singularitatem: ergo sicut ante fuit comunicabilis, ita & modo.

27. Dices naturam secundū se esse semper communicabilem, ut tamen coniungitur cū hac singularitate in sensu composito seu reduplicatiuo, non posse comunicari.

Contra, quia hoc nihil est aliud dicere quā quod illa simul cū singularitate non possit comunicari vltius. Sed hoc non tollit difficultatē, ergo nulla responsio. Probatur minor primò, quia sic posset dici quod essentia diuina fiat vna numero per paternitatē & non antecesserit ad paternitatē, quia coniuncta cū paternitate nō potest comunicari vlli, & absque paternitate potest comunicari.

Natura specifica non est vna formaliter & positiue in multis.

Nihil maius vnum eo modo quo ante potest diuidi.

Natura non obstante singularitate est comunicabilis.

municari. Probatur minor secundò, quia quod potest simpliciter communicari & multiplicari, non est vnum numero simpliciter: sed natura humana, quæ est in Petro, non obstante quod sit in Petro, potest communicari, ergo simpliciter non obstante quod sit in Petro, non est vna numero magis, quam si non existeret in Petro.

28. *Probatur secundò* cōclusio: eorū quæ sunt identificata realiter, vñ nō potest existere à parte rei sine alio, euidētissimū enim signū distinctionis realis, & cōsequēter nō identitatis realis, est separatio realis, quoad existentia, sed si esset eadē posituue natura in Petro, & Paulo identificata cū eorū singularitatibus hoc esset falsum: ergo non potest fieri vt ita sit. Minor patet, quia natura illa in Petro posset existere à parte rei, quamuis Paulus non existeret, in tali autem casu existeret sine singularitate Pauli.

Respondent ad hoc, maiorem esse veram, loquendo de rebus singularibus, non vero loquendo de vna re vniuersali & illimitata & de alia re singulari.

Sed contra primò, quia sicut ipsi possunt negare illud principium de duobus extremis, quorum vnum sit vniuersale, & alterum singulare, ita posset alius negare illud de duobus rebus singularibus; & sic tolleretur totaliter illud principium, quod est absurdissimum. *Et si dicatur* esse disparitatem, quia vniuersale est illimitatum, singulare vero limitatum. *Non tollitur difficultas, primò*, quia posset quis dicere quod aliquid singulare esset illimitatum; v.g. eadem anima respectu intellectus & voluntatis, & quod propterea non obstante identificatione sua reali cum illis posset existere sine aliquo ex ipsis. *Secundò*, quia licet esset aliquid illimitatum respectu plurium, & ex hoc sequeretur quod posset cōiungi cum illis, tamen non inde sequeretur, quod posset existere à parte rei sine quocunque ex illis, vt patet in exēplo allato de anima respectu intellectus & voluntatis, & vt patet etiā in essētia diuina, quæ licet sit illimitata ad tres personas diuinas, tamē nō potest existere sine qualibet ex illis, & hoc ex eo, quod identificetur realiter cum ipsis. Quod si etiā anima rationalis, quæ est illimitata respectu totius corporis identificaretur toti corpori, profecto implicaret quod posset existere, quin simul totum corpus existeret.

Confirmatur, quia si natura humana posset existere à parte rei sine Petreitate, non esset vllum principium vnde colligeretur quod non distingueretur realiter à Petreitate: sed hoc est absurdissimū, quia sic daretur idea Platonica, nimirū aliquid commune distinctum realiter à singularitatibus. Probatur maior, quia signum vnde colligeretur, esset inseparabilitas eorū, cum tamen non subiectarentur in rebus diuersis, nec vnum causaret, aut produceret aliud: sed non esset illa inseparabilitas, ergo.

29. *Dices*: satis est pro signo quod nō distinguatur realiter, quod natura humana debet identificari realiter alicui indiuiduo; non est autē maior ratio de vno quā de altero, & cōsequēter identificabitur omnibus: ad colligendū vero quod identificetur realiter alicui indiuiduo, sufficit quod non possit poni à parte rei sine aliquo indiuiduo.

Contra primò, quia si potest poni sine Petreitate & Pauleitate, ergo & sine omni. Cōsequentiā est Scoti, ita enim probat materiam primā posse existere sine omni forma per diuinā potentia; quia potest sine hac & illa.

Contra secundò, quia in sentētia probabili Thomistarū quātumvis aliquid nō possit esse sine aliquo ex multis indeterminate, tamēsi potest esse sine quocunque determinato ex illis, inde colligitur sufficienter quod distinguatur realiter à quocunque determinato ex illis: hinc enim colligitur quod materia prima, licet non possit esse secundū ipsos sine aliqua forma, distinguatur tamē realiter à quacunque forma determinata, quia sine quacunque determinata potest existere: ergo similiter quamuis natura humana nō possit existere sine aliqua singularitata indeterminate, quia tamē potest sine quacunque determinata, distinguatur realiter à quacunque determinata singularitate; & ne dicatur doctrinam Thomisticam non admitti à Scotistis, quamuis reuera hoc sit falsum, quantum ad collectionem illam distinctionis realis, tamen pono aliud exemplum clarissimum: nullum con-

tinuum potest inexistere sine aliquo indiuisibili, & tamen non identificatur realiter vlli indiuisibili, quia potest esse sine quocunque determinato indiuisibili.

30. *Probatur tertio*, quia sequeretur quod eadem posituue natura humana esset simul in celo & in terra, generata & corrupta, viua & mortua, diues & pauper, docta & insipiens &c. quia esset eadem natura posituue Christi & Iudæ, Cræsi & Codri, Salomonis & stulti, Alexandri Magni olim mortui & Petri iam viuentis: hæc autem videntur absurdissima.

Confirmatur, quia Deus non posset creare hominē aliquē iā, aut aliquē annihilare, quia creatio est productio rei ex nihilo, ita scilicet vt nihil istius rei præextiterit, & annihilatio est destructio rei, ita vt nihil ipsius remaneat. Sed nō posset homo aliquis iā produci aut destrui, quin natura humana ipsius præextiteret & remaneret in aliis hominibus, nisi omnes homines destruerentur.

Respondent non esse absurdum quod eadem formaliter natura sit simul in celo & in terra &c. licet hoc esset absurdum de eadem numero.

Similiter ad confirmationem dicunt, creationem esse productionem rei, ita vt nihil singulare istius rei præextiterit, non verò ita vt nihil formaliter: & pariformiter dicunt de annihilatione.

Sed contra primò, quia quare ista non essent absurda de eadem natura formaliter, si essent absurda de eadem numero naturalis? *Dices*, quia per se competunt ista, singulari, & per accidens tantum naturæ, quæ est singularis. *Contra*: quia incompatibilia non possunt, ne per accidens quidem competere alicui vni simul.

Contra secundò, quia saltem sequeretur quod tota essentia Christi, & tota entitas ipsius præter singularitatem sit dannata, siue per se, siue per accidens, quod videtur absurdissimum.

31. *Probatur quatuor*, quia nullū prorsus est indicium illius posituue vnitatis formalis: ergo, quandoquid sit contra cōmuniā sententiā & habet plurimas difficultates, nō debet asseri. Antecedēs patet soluendo obiectiones.

Obiicies primò: Petrus & Paulus sunt indiuisa formaliter, hoc est per principia sua essentialia: ergo habēt vnitatem formalem posituue inter se, licet distinguatur numericè per principia materialia, hoc est per hæcēitates.

Confirmatur, quia habent eandem definitionem, ergo sunt vnum quid formaliter, seu essentialiter.

Confirmatur secundò, quia Petrus & Paulus sunt similes essentialiter, ergo habent aliquam vnitatem essentialem posituue: similitudo enim fundatur in vnitatem secundum Philosophum.

Respondetur, negādo antecedens, sicut enim natura Petri in se est vna formaliter, ita distinguitur formaliter & diuiditur à quacunque alia, quæ non est ipsa, & consequenter à natura Pauli: dicuntur autē non distingui formaliter seu essentialiter propter maximam similitudinem, quam habent in suis essentiis, sicut etiam solet dici de duobus aliquibus indiuiduis hominū, si valde magnam similitudinem habeant, quod non videantur esse distincta, & quod videantur esse vnus & idem homo.

32. *Ad primā confirmationē*, respondeo, si loquamur de definitione obiectiua, aliam esse definitionem Petri, & aliam Pauli, sicut alia est essentia ipsius ab ipso, quamuis propter summam similitudinem, quam habēt censeantur habere vt vnam essentia, ita etiam vnam definitionē: si verò loquamur de definitione formali, qui est actus intellectus repræsentans formaliter definitionem obiectiuam, quamuis esset vna definitio Petri & Pauli, non sequeretur quod nō distingueretur formaliter, sed tantū quod propter summā similitudinem, quam inter se habent, actus ille qui repræsentaret vnus naturā, repræsentaret etiā naturā alterius: sicut imago picta artificialiter, quæ repræsentaret corpus Petri repræsentaret corpus etiā Pauli, si esset valde similes in corporibus suis.

Ad secundā confirmationē respondeo negādo cōsequentiā: ad cuius probationē dico primò quod Philosophus non dicat similitudinē fundari in vnitatem, sed tantum dicit quod illa sunt similia, quorū extrema sunt vna, hoc autem

Quo scilicet indiuidua eiusdem speciei sunt idem formaliter.

Quo sententia habet eandem definitionem.

autem potest esse verum, quamuis similitudo non fundetur in vnitatem. Itaque sensus est quod idem omnino sit, aliqua esse similia, & aliqua esse vna formaliter, vnde illa quæ sunt similia sunt etiam vna, & e contra.

Respondeo secundo distinguendo probationem consequentiam: fundatur super vnitatem quam vtrumque extremum habet inter se, nego; super vnitatem quam vnumquodque extremum secundum se habet, concedo; sed nihil inde contra nos.

33. *Dices* contra totam hanc solutionem: si Petrus & Paulus dicatur vnum formaliter inter se, & habere vnam definitionem propter similitudinem, quam habent in sua essentia, similiter etiam possent dici vnum numero propter similitudinem quam habent in suis hæceitatibus.

Confirmatur hoc, quia sicut non potest aliquod prædicatum essentiale competere naturæ, quæ est in Petro, cui simile non possit competere naturæ quæ est in Paulo, similiter non potest aliquod prædicatum essentiale competere hæceitati Petri, cui simile non potest competere hæceitati Pauli: ergo sicut ex illo capite sequitur vnitatis formalis saltem similitudinaria, ita ex hoc capite sequitur vnitatis numerica eodem modo.

Respondetur primo, quod si similitudinem habeant in hæceitatibus sicut in essentia, vt replica intendit, quod deberent etiam habere vnitatem positivam in hæceitatibus sicut in essentia, quod est absurdissimū, etiam secundum aduersarios. Probat sequela, quia ex similitudine, quam habent in essentia, arguunt aduersarij vnitatem positivam eorum, ergo si sit talis similitudo inter ipsorum hæceitates, habebunt vnitatem positivam in hæceitatibus. Quod si dicant aduersarij non esse talem similitudinem inter ipsos in hæceitatibus, qualis est in essentia, quæcumque disparitas similitudinis sufficeret ipsis ad excludendum quod non habeant vnitatem positivam in hæceitatibus, sufficeret nobis ad ostendendum quod non debeant dici vnum numero similitudine, sicut dicuntur vnum formaliter similitudine.

34. *Respondeo secundo*, ea dici vnum formaliter similitudine, quæ habent talem similitudinem, vt conceptus formalis, qui repræsentat vnum, natus sit repræsentare alterū, & quia Petrus & Paulus sunt sic similes in essentia sua, propterea dicuntur vnum homo formaliter & essentialiter, ac habere vnam definitionem: quæ verò non habent talem similitudinem, non dicuntur sic vnum, vt singularitates, quæ sunt talis naturæ, vt quod repræsentat vnam ex ipsis non sit natum repræsentare alteram, præsertim si concipiantur perfecte.

Respondeo tertio breuiter negando consequentiam, quia vt aliqua dicantur vnum numero, non sufficit vt habeant similitudinem, sed requiritur vt sint reuera positivè vnū, & vt sint identificata realiter à parte rei: quo modo certum est Petrum non se habere respectu Pauli: vt aliqua verò dicantur vnum formaliter & essentialiter, sufficit quod habeant similitudinem; quod totum patet ex communi acceptione horum terminorum.

Dices ergo saltem Petrus & Paulus possunt dici etiam vnum formaliter & essentialiter in hæceitatibus, quia habent in illis similitudinem.

Respondeo negando consequentiam, quia vt sint vnum formaliter, debent habere similitudinem in prædicatis essentialibus, & non sufficit quod habeant eam in materialibus, seu individualibus.

35. *Obiicies secundo*: si natura Petri verbi gratia, vt distinguitur formaliter à Petreitate, non esset positivè vna cum natura Pauli, vt formaliter distincta à Pauleitate, sequeretur quod vna ex illis naturis vt sic distingueretur positivè ab altera natura, sed hoc est falsum; ergo, vt sic distinguitur ab hæceitatibus, sunt vna positivè natura. Probat minor, quia si vt sic, essent distincta positivè, non esset necessitas aliqua superaddendi ipsis singularitates: sed hoc est contra Scotum & Scotistas omnes, ergo & id vnde sequitur. Probat maior quia totum officium & munus singularitatis est facere vt vna natura similis alteri naturæ essentialiter, nō sit illa altera natura, sed sit positivè distincta ab illa altera

natura; ergo si natura Petri habet ex se, vt distinguitur à Petreitate, nō esse naturā Pauli, sed positivè distinctā ab illa, non est vlla necessitas Petreitatis superaddita.

Confirmatur, quia si natura Petri, vt distinguitur à Petreitate, distinguitur positivè, & realiter à natura Pauli, ergo debet habere aliquod principium istius distinctionis: sed non habet, ergo non distinguitur sic. Probat subsumptū, quia in naturis illis, vt præscindit ab hæceitatibus, nō sunt vlla principia per quæ distinguatur, præter prædicata essentialia istarū naturarū; aut proprietates cōsequentes illa prædicata: sed hæc sunt principia cōuenientie istarū naturarū, ergo nō sunt principia distinguendi illa, idem enim nō videtur posse esse principia cōuenientie & disconuenientie respectu eiusdem.

Respondeo negando sequelam maioris, quia vt sic distincta formaliter, neque est vna positivè cum alia natura, neque positivè distincta ab illa, nam vt sic præcise habet sua prædicata essentialia, inter quæ non est nec vnitatis vlla, nec distinctio: nō vnitatis, quia illa est impossibilis illi; nec distinctio, quia illa provenit à singularitate, à qua vt sic præscindit natura.

36. *Dices* de quocumque formaliter potest prædicari, vel quod sit vnum cum alio, vel quod non sit vnum, ergo de natura etiam Petri potest prædicari, vel quod sit vna cum natura Pauli, vel quod non sit vna cum illa, atque adeo, quod sit distincta.

Respondeo distinguendo antecedens: de quacumque formalitate potest prædicari simpliciter & realiter à parte rei, quod sit vna, vel nō vna, seu distincta positivè, concedo antecedens; & id etiā verum est de natura humana Petri, quæ reuera simpliciter est distincta realiter à natura Pauli, & ipso Paulo, sicut est distincta à natura Bucephali: de quacumque formalitate formaliter & ex ratione sua formali verū est dicere quod sit vnū vel non vnum, nego antecedens: nam, vt dicit Scotus noster ex Avicenna, equininitas secundū se formaliter est tantum equininitas, & vt sic nō est nec vna nec plures; & quemadmodum homo, secundum quod homo, essentialiter non est nec risibilis, nec non risibilis, quia nec risibilitas est de eius essentia, nec negatio risibilitatis, ita natura humana, vt natura humana dicit solū sua prædicata essentialia, nō debet esse formaliter nec vna nec distincta, quia nec vnitatis, nec distinctio est de eius essentia.

Ad confirmationē dico, suppositum antecedentis, nempe quod natura humana Petri sit distincta à natura Pauli, vt abstrahunt ab hæceitatibus, esse falsum, vt patet ex iam dictis, & sic ruit tota vis cōfirmationis. Quod si etiā illud suppositū esset verū, negari deberet subsumptum & cōsequens probationis; bene enim potest fieri, quod idem sit principium cōuenientie similitudinariae aliquorum, & distinctionis ac disconuenientie positivæ.

37. *Obiicies tertio*, si natura, quæ est in Petro, secundū quod distinguitur à Petreitate, sit vna formaliter in se, & distincta positivè à natura, quæ est in Paulo, ergo erunt duæ species distinctæ.

Respondeo primo hypotheseū antecedentis esse falsam, nimirum quod illa natura, vt distinguitur à singularitatibus, sit distincta, vt patet ex dictis ad obiectionē præcedentem. Quod si etiam vera esset illa hypothesis, responderi posset secundū illas naturas esse quidem duas species distinctas, sed omnino tam similes vt reputentur vna species. Pro quo aduerte, illa communiter dici distincta specie, aut species distinctas, quæ habent dis-
similitudinem aliquam essentialē, ita vt prædicatum aliquod essentialē possit convenire vni, quod alteri non conveniat: vnde cum istæ duæ naturæ non sint ita dissimiles, quamuis reuera sint distinctæ, & vna non sit altera, tamen reputantur, vt dixi, vna species.

38. *Obiicies quarto*: sequeretur quod nō daretur vniuocatio, quia nō daretur aliquod nomē, quod secundū eandem rationē prædicaretur de multis; homo enim, secundū quod dicitur de Petro, significat naturā illam vnam formaliter, quæ est in Petro, & secundū quod dicitur de Paulo, significat aliā naturā positivè vnam, quæ est in Paulo.

Respondeo negando sequelam & distinguendo eius

Quomodo de quocumque vno potest dici quo sit vnum cum aliis aut distinctum ab illis.

Responsio ad cōfirmationē.

Quomodo duæ naturæ similes sunt vna species.

H probatio

Cut in-
finita
similia in
ratione
indivisi-
ui non di-
cuntur
vnum
numero
ob simi-
litudinē.

Vnitatis
similitu-
dinis suf-
ficat ad
vniuersa-
tionem.

Natura
specifica
quæ est
in vno
indivi-
duo ha-
bet vni-
tatem
solam si-
militudi-
nis cum
natura
alterius.

Alia vni-
tas pro
vniuersa-
litate nõ
requiri-
tur.

Quoniam
vnitas
presup-
ponitur
tanquam
funda-
mentum
similitu-
dinis.

probationem: secundum eandem rationem, quæ sit pos-
sibile vna à parte rei, transeat; secundum eandem ratio-
nem similitudinis, negatur; sufficit autem ad hoc quod
nomen aliquod dicatur vniuersale de multis, quod id,
quod significatur per ipsum secundum quod dicitur
de vno, sit omnino simile illi, quod significatur per ip-
sum, quatenus dicitur de altero.

CONCLUSIO IV.

39. *Natura quæ denominatur vniuersalis v.g. natura hu-
mana quæ reperitur in Paulo, non habet aliam vnitatem à
parte rei cum natura, quæ est in Petro & aliis indiuiduis
eiusdem nature, quam vnitatem similitudinis & conformi-
tatis aut representabilitatis per eundem conceptum forma-
lem; nec alia vnitas requiritur ad hoc vt sit formaliter vna
illa vnitate, quæ requiritur ad hoc vt sit formaliter vniuersa-
lis.* Prima pars huius conclusionis est contra eos, qui po-
nunt vnitatem positivam aut priuatiuam inter naturas
indiuiderum eiusdem speciei; sed est iuxta sententiam
communiorum tam Scotistarum quam Thomistarum,
ac recentiorum negantium illam vnitatem: supponit
autem dari similitudinem & conformitatem inter illas
naturas, de quo non potest esse dubium, cum sit euiden-
tissimum, Petrum & Paulum habere in sua natura talem
similitudinem & conformitatem, vt nisi fuisset propter ac-
cidentia aliqua, sine quibus potuissent illorum natura repe-
ri, non potuissent ipsos ab invicem discernere, vt cõ-
stat in difficultate, quam experimur in discernendis à se
inuicem duobus radiis solaribus, aut duobus ouis, aliisq;
indiuideris, in quibus non discernuntur ita facile acci-
dencia diuersæ rationis: & ex hac conformitate & similitu-
dine oritur, quod ille ipse conceptus formalis, quæ ha-
bemus de Petro, quatenus homo est præcise, sine cõcep-
tu differentie indiuidualis aut accidentium, possit re-
presentare æque bene Paulum, ac quemcumque alium
hominem, quemadmodum imago facta ad representandum
vnum hominem, æque bene representat alium homi-
nem omnino similem ipsi etiam quoad accidentia.

40. *Probatur hæc prima pars, quia nõ est assignabilis alia
vnitas inter illas naturas, quæ sit à parte rei: si quæ in
assignari posset, maxime vnitas positiua, aut priuatiua,
sed hæc supra reiecitur, ergo non est alia præter hæc.*
*Probatur secunda pars, quia si aliqua alia requireretur,
maxime vnitas aliqua, quæ adueniret per intellectum:
sed nulla talis aduenit, vt supra probatum est, ergo.*

*Cõfirmatur, quia nihil impedit quo minus hæc ipsa vni-
tas sufficiat pro vnitatem vniuersalitatis: ergo alia nõ est
assignanda, quia multiplicaretur entia sine necessitate.*

41. *Obiicit, secundum Philosophum similitudo fundatur
in vnitatem, ita vt illa, quæ habent inter se similitudinem,
debeant etiam inter se habere vnitatem antecedentem ad
istam similitudinem; ergo si natura Petri & Pauli habet
inter se à parte rei similitudinem, habent etiam à parte
rei aliquam vnitatem antecedentem, & consequenter
vnitas ipsorum à parte rei non consistit in similitudine.*
*Respondetur primo, vt supra etiam responsum est, Philo-
sophum non dicere quod similitudo fundetur in vnitatem,
sed quod illa sunt similia quæ sunt vna: qui modus lo-
quendi non arguit, quod similitudo distinguatur ab vni-
tatem, aut quod vnitas sit ratio fundandi similitudinem; sed
posset significare, quod vnitas esset ipsamet similitudo,
quemadmodum hic modus loquendi: illud est risibile
quod habet potentiam ad ridendum, non arguit potentiam
ad ridendum esse distinctum quid à risibilitate, sed po-
tius significat risibilitatem esse potentiam ridendi.*

*Respondetur secundo, si requiratur aliqua vnitas antecede-
dens similitudinem inter naturam Petri & Pauli, illa non
esse aliam quam representabilitatem per eandem speciem,
aut conceptum formalem, ita scilicet vt quæcunque duo
sunt representabilia per eandem speciem aut conceptum
formalem seu cognitionem, illa debeant dici vna, & cõse-
quenter similia; & si sunt representabilia per eundem cõ-
ceptum quo intelligitur tota essentia ipsorum, vt sunt re-
presentabiles Petrus & Paulus, quatenus homines, tum
debet dici vna & similia adæquate & essentialiter: si vero
sunt representabilia per eundem conceptum, quod in-*

telligitur pars tantum essentia ipsorum, debent dici
vnum non adæquate, sed inadæquate, & sic sunt vnum
quid & similes Petrus & Bucephalus; quia sunt repræ-
sentabiles per eundem conceptum, qui representat nõ
totam essentiam eorum, sed partem tantum, nimirum
animalitatem, aut corporeitatem.

42. *Hanc autem vnitatem concedimus in conclusione,
& potest optime vocari vnitas formalis & essentialis,
quia est vnitas correspondens rebus ratione essentia:
est etiam minor, quam sit vnitas numerica, quia quæ
sunt vnum numero identificantur realiter, & vnum ne-
quit esse sine altero; quæ vero sunt vnum hoc modo nõ
identificantur realiter, & propterea vnum ex ipsis po-
test existere in rerum natura, altero non existente, vt
contingit de facto quando Petrus moritur, & Paulus vi-
uit, tum enim existit natura humana, quæ est in Paulo,
non existente natura, quæ est in Petro: certum autem
est maiorem esse vnitatem eorum quæ separari neque-
unt, quam quæ sunt separabilia.*

Est etiam alia differentia inter hanc vnitatem, & nu-
mericam vnitatem, quod quæ sunt vnum hac vnitatem
formali & minori, habent multipliciter, ita vt possit
de ipsis dici vere & proprie, ac sine addito sunt plures
res, aut sunt plura entia, nec propterea possit dici de ip-
sis quod sunt vnum simpliciter & sine addito, sed semper
cum limitatione dicendo quod sunt vnum formaliter
aut essentialiter, aut in hac, vel illa ratione aut vnitatem
similitudinis, vel conformitatis, vel representabilitatis
per vnam speciem. Illa vero, quæ sunt vnum numero,
possunt dici simpliciter vnum, nec potest dici de ipsis,
sunt plures res aut plura entia.

Iuxta hoc autem intelligenda est vnitas formalis &
minor numerica, quam asserit D. Th. in 2. d. 3. q. 2. quam
propterea vnitatem dari à parte rei, vt vult Scotus, ne-
mo negare potest, qui asserit hanc conformitatem & si-
militudinem ac representabilitatem inter indiuidua
eiusdem speciei dari à parte rei, vt omnes asserere de-
bent; nec alia proflus vnitas probatur argumento Sco-
ti; & hæc ipsa vnitas est etiam proprietates naturæ, nam
sane proprietates ipsius est, quod possit representari per
talem conceptum, qui conceptus possit representare
formaliter aliam naturam, quæ sit similis illi.

Ex hac etiam vnitatem & conditione naturæ v.g. huma-
næ, quæ est in Petro, oritur, quod si concipiatur natura
præcise, hoc est, vt aliquid potens sensitiue discurre-
re, licet à parte rei & realiter sit distinctissima à natura,
quæ est in Paulo, intellectus tamen non possit ipsam
distinguere à natura, quæ est in Paulo: propter quod
etiam potest dici quod istæ duæ naturæ sint vnum con-
ceptu, quatenus scilicet, quantum ad conceptum nõ-
strum attinet, non possumus illas distinguere, nisi con-
sideremus ipsas sub aliqua alia ratione.

Ex quo præterea ortum est, quod natura ex se & pro-
prietatibus suis formaliter consideratis non habeat
multiplicari, sed esse vna formaliter, licet sit realiter
multiplicata, quia sc. vt sic considerata nõ potest deter-
minare intellectum ad cognoscendum quod sit multi-
plicata, aut quod natura, quæ est in vno indiuiduo, v.g.
Petro, sit distincta à natura, quæ est in alio indiuiduo: &
fortassis illi, qui voluit naturam ex se esse vnam formali-
ter in pluribus, nihil aliud voluit, quam quod iam di-
ctum est, nimirum illa esse ita formaliter vnam in pluri-
bus, vt ex se non tribuat occasionem intellectui ad co-
gnoscendum quod non sit vna in pluribus, & si hoc vel-
lent, non esset nobis cum illis controuersia.

*Dicitur natura, quæ est in Paulo, vt natura, & vt distin-
cta à Paulitate, vel est illa natura, quæ est in Petro, vt
distincta à Petreitate, vel non est; si non est, ergo potest
discerni ab ipsa, & distingui.*

*Respondetur illam naturam vt sic, neque esse distinctam
ab altera, neque non esse: nam licet à parte rei & realiter
ex contradietionis alterum extremum debeat cuiuslibet cõ-
petere, iuxta primū principium: Quodlibet est vel nõ est;
tamen nõ debet cum addito quocunque alterum ex ipsis
competere cuiuslibet, vt patet manifeste, quia licet verum
sit*

fit quod paries sit albus vel non sit albus, tamen non est verum dicere quod sit albus essentialiter, aut quod non sit albus essentialiter, neque enim albedo aut negatio albedinis est de essentia ipsius, licet possit dici quod non sit albus essentialiter negativè, hoc est quatenus verum est, quod albedo non sit de essentia ipsius. Et eodè sanè modo natura humana, quæ est in Petro, vt consideratur ab intellectu, quatenus natura præcisè per ordinem ad prædicata sua essentialia & proprietates, non habet esse illam naturam, quæ est in Paulo, neque non esse illam, quia neque idètitas ipsius cum natura Pauli, est de conceptu ipsius vt sic, neque non idètitas; neque enim potest considerari cum idètitate ad naturam Pauli, neque cum negatione idètitatis, quin consideretur ipsa natura Pauli; quatenus autem consideratur natura Petri vt natura humana præcisè, hoc est vt animal rationale, non consideratur vt habens idètitatem cum natura Pauli, neque vt non habens idètitatem, licet realiter habeat negationem idètitatis positivæ, & realis cum natura Pauli, & præterea vnitatem formalem, hoc est similitudinem cum natura Pauli, & conceptibilitatè per conceptum, qui repræsentare possit æque vtrâque naturam.

45 *Obiicies secundò*: Illa vnitatis similitudinis non sufficit, vt natura possit prædicari de pluribus formaliter prædicatione dicente: hoc est hoc; sed vnitatis requisita ad vniuersalitatem debet sufficere ad hoc; ergo alia vnitatis præter vnitatem similitudinis aut repræsentabilitatis debet concedi naturæ, vt sit vniuersalis.

Respondet distinguendo maiorem: si ad hoc vt aliquid dicatur prædicari de pluribus, requiratur quod ipsummet, quod prædicatur de pluribus, insit positivè in illis pluribus, concedo maiorem: si solum sufficit ad hoc, quod id ipsummet, vel aliquid ipsi simile & repræsentabile eodem conceptu sit in illis pluribus, nego maiorem; & similiter distinguo minorem: vnitatis requisita ad vniuersalitatem debet sufficere, vt aliquid prædicetur de pluribus formaliter ita, vt ipsummet positivè secundum se sit in illis pluribus, nego minorem: ita vt ipsummet vel secundum se, vel secundum aliquid simile sit in illis pluribus, concedo minorem, & nego consequentiam. Itaque quando dicitur quod vniuersale sit in multis, & de multis prædicabile formaliter, non est hoc sic intelligendum, quasi vnum aliquid positivè reperiretur in multis, & prædicaretur de ipsis, quia sic non daretur natura vniuersalis; & propterea Nominales, quia existimauerunt naturam vniuersalem debere hoc modo inesse multis, & prædicari de multis, si daretur, consequenter optimè negauerunt dari naturam vniuersalem. Sed decepti sunt existimantes quod natura vniuersalis sic deberet esse in multis, & de multis prædicabilis: cum tamen sufficiat, vt dictum est, quod vel secundum se, vel secundum aliquid simile sit in multis & de multis prædicabilis; quod bene aduertendum est, vt controverfia cum Nominalibus, ablata æquivocatione, & quæstione de nomine, facile componi possit.

46 *Obiicies tertio*: Hæc vnitatis similitudinis est à parte rei, ergo vnitatis vniuersalis est à parte rei; sed hoc est contra communem sententiam, & Scotum etiam expressè supra in 2. d. 3. q. n. 8. ergo vnitatis requisita ad vniuersalitatem non consistit in illa vnitatis similitudinis, aut conformitatis aut repræsentabilitatis per eandem speciem.

Respondet distinguendo consequens: natura vniuersalis metaphysicè fundamentaliter & remotè, concedo consequentiam, nec hoc est contra Scotum aut communem, formaliter & proximè, nego consequentiam.

Insistit: nihil requiritur vt sit proximè & formaliter vniuersalis, quam quod habeat vnitatem requisitam ad vniuersalitatem: sed habet hanc à parte rei secundum nos, quandoquidem consistat in illa similitudine seu repræsentabilitate, quæ est à parte rei, ergo non solum vniuersale metaphysicum datur fundamentaliter & remotè à parte rei, sed proximè & formaliter.

Respondet, negando maiorem, nam requiritur vterius vt sit proximè vniuersalis, quod sit abstracta à sin-

gularitatibus: non est autem abstracta à singularitatibus, nisi vt consideratur ab intellectu præcisè secundum se, non considerando ipsam vt affectam singularitatibus: quia si consideretur natura Petri vt affecta singularitate Petri, videbitur vt distincta à natura Pauli, & consequenter non videbitur vt indifferens secundum se formaliter ad hoc vt prædicetur de Paulo: licet enim secundum se etiam à parte rei, quatenus distinguitur à singularitate sit sic indifferens; tamen quia coniungitur cum ipsa à parte rei singularitas sua, per quam formaliter determinatur ad esse distinctum à Paulo & natura Pauli, propterea non potest dici, quod, vt est à parte rei, sit simpliciter indifferens, sed vt consideratur ab intellectu secundum se, non considerata eius singularitate, potest dici vt sic simpliciter indifferens, quia non habet in intellectu sic considerante impedimentum singularitatis. Quæ doctrina est de mente Doctoris supra, & communis sententiæ.

QVÆSTIO III.

De aptitudine naturæ vniuersalis metaphysicæ.

47 *Am* examinabimus secundam particulam positam in definitione vniuersalis, nimirum quod sit aptum inesse multis, & explicabimus quam aptitudinem inexistendi multis debeat habere, quod ex suppositione resolutionis datæ quæstione præcedenti non est difficile, nec habet ullam controverfiam, nisi dependentè à controuersis quæstionibus præcedentibus: vnde non est necesse sententiis aliquas hic referre. Pro maiori tamè claritate.

Aduertendum, per aptitudinem inexistendi multis, nihil aliud nos intelligere, quam potentiam, seu non repugnantiæ naturæ ad inexistendum multis, siue illa potentia sit naturalis, id est cum inclinatione naturæ, siue violenta, id est contra inclinationem ipsius, siue neutra, id est neque cum inclinatione, neque contra inclinationem naturæ.

CONCLUSIO I.

48 *Natura vniuersalis metaphysicè non habet, nec requirit aliam aptitudinem ad existendum in multis, quam quod possit dari alia natura sibi similis, potens representari per eandem speciem, qua repræsentatur ipsa.* Hæc sequitur ex dictis, quia natura vniuersalis metaphysicè non habet, nec requirit aliam aptitudinem ad existendum in multis quam talem, qualem habet natura humana verbi gratia ad existendum in Petro & Paulo: sed illa aptitudo non est alia, quam quod non repugnet naturæ humanæ, quæ est in Petro, habere aliam naturam sibi omnino similem, quæ potest representari per eandem speciem, per quâ ipsa repræsentatur, vt patet ex dictis: ergo.

Confirmatur, quia propterea natura diuina non habet aptitudinem requisitam ad vniuersale metaphysicum, quia non potest dari alia natura ipsi omnino similis, quæ possit representari per eandem speciem, per quâ ipsa repræsentatur; ergo sufficienter erit aliquid aptum aptitudine requisita ad vniuersale metaphysicum, si potest dari alia natura ipsi omnino similis, repræsentabilisque per eandem speciem, per quam ipsum est repræsentabile.

CONCLUSIO II.

49 *Datur à parte rei absque aliqua fitione vel operatione intellectus huiusmodi aptitudo in natura à parte rei existente.* Probatur, quia alias non daretur à parte rei natura, quæ posset denominari vniuersalis. Probatur secundo: quia alias non darentur naturæ similes à parte rei, contra omnem experientiam. Probatur sequela, nam si repugnaret naturæ habere aliam naturam sibi similem, non posset habere naturam sibi similem.

CONCLUSIO III.

50 *Illæ aptitudo formaliter est respectus aptitudinalis similitudinis, quem dicit natura ad aliam naturam sibi similem.* Probatur quia debet assignari aliquid positivum, in quo consistat; sed aliud convenientius nequit assignari, quam huiusmodi respectus: ergo. Probatur maior, alias deberet consistere in negatione repugnantia, sed non potest consistere in hoc, quia ipsa repugnantia est negatio: ergo potentia ipsi opposita debet consistere in positivo.

H 2

&

Quomodo natura vniuersalis debeat esse vna in multis.

Quam aptitudinem existendi in multis requirit vniuersale metaphysicum.

Aptitudo illa datur à parte rei.

Est respectus aptitudinalis similitudinis.

& non in negatio; quia vniuersaliter quotiescumq; aliqua negatio tollitur, debet tolli per affirmationem, & non per aliam negationem ipsi oppositam; & hinc communiter admittitur quod non detur negatio negationis tanquam quid per se oppositum ipsi, de quo alias.

Dixi: *respectus similitudinis aptitudinalis*, & non actualis, quia semper natura habet aptitudinem vt sit in multis modo predicto, est enim proprietas ipsius: sed non semper habet, aut necesse est vt habeat similitudinem actualem, tunc namque tantummodo habet similitudinem actualem, quando alia natura similis ipsi actu existit, sed non est necesse, vt semper actu existat alia natura similis vlli naturæ; & de facto non existit alia natura similis naturæ Solis.

51 *Obiicies*: si illa aptitudo consisteret in respectu similitudinis aptitudinalis, sequeretur quod non esset distincta formaliter ab unitate naturæ: sed hoc est falsum; quia sic frustra poneretur in definitione vniuersalis simul cum unitate: ergo non consistit aptitudo naturæ in illa similitudine aptitudinali. Probat sequela maioris, quia unitas naturæ consistit in illa similitudine.

Quomodo distinguatur ab unitate naturæ.

Duplex unitas naturæ vniuersalis.

Respondetur distinguendo maiorem: sequeretur quod non esset distincta ab illa unitate naturæ, secundum quam dicitur quod sit vna natura in pluribus indiuiduis, concedo maiorem; ab illa unitate quæ quilibet natura habet secundum se, nego maiorem. Itaque duplicem possumus considerare unitatem in natura vniuersali, vnam secundum quam est vna in se, & quidem non vna per accidens, sed vna per se, & hæc unitas competere naturæ, etiam si non esset possibile aliud indiuiduum quam vnū tantum eiusdem naturæ, & propterea non est unitas coincidens cum aptitudine hac, nec cum similitudine aptitudinali. Hæc autem est unitas quæ ponitur in definitione vniuersalis simul cum aptitudine, siue sit de essetia eius, vt est vniuersalis formaliter; siue non sit, sed conditio tantum necessario requisita ex parte fundamenti (de quo parum est curandum) & consequenter non superflue ponitur in definitione vniuersalis simul cum aptitudine. Alia est unitas naturæ, secundum quam dicitur quod natura vnus indiuidui est vna cum natura alterius indiuidui, & hæc coincidit cum illa aptitudine, & superflue poneretur in definitione vniuersalis simul cum aptitudine.

QVÆSTIO IV.

An natura vniuersalis debeat vere posse esse in pluribus.

52 *Thomistæ* quāplurimi duplicem considerant naturam vniuersalem, vnam quæ sit vniuersalis ex parte rei & intellectus, vt est omnis illa natura, quæ potest habere à parte rei plura indiuidua, verbi gratia, natura humana, natura equina, natura Solis, quæ licet à parte rei de facto non habeat plura indiuidua, potest tamen de potentia Dei absoluta habere plura indiuidua. Alia secundum ipsos datur natura vniuersalis ex parte intellectus tantum, quæ scilicet, licet non possit habere etiā de potentia Dei absoluta plura indiuidua, tamē ex parte intellectus, quatenus secundum se concipitur conceptu imperfecto, non repugnat ipsi habere plura indiuidua; conformiter ad quam doctrinam dicunt, quod quamuis in ipsorum sententia natura Michaëlis & cuiuslibet Angeli non possit multiplicari numero etiam de potentia absoluta, adhuc tamen est verè natura vniuersalis metaphysicè, non quidem in re & intellectu. Ita *Caietanus cap. de specie, & tract. de ente & essetia cap. 4. Sanch. in Logica q. 56. & plures alij*, quos citant & sequuntur *Complutenses disp. 6. q. 4.* Oppositum autem huius sententiæ tenent cum *Scotistis* recentiores ferè omnes, & nominatim *Auerſa q. 8. sect. 4.*

CONCLUSIO.

53 *Ad naturam vniuersalem requiritur aptitudo ad existendum in multis realiter & à parte rei.* Hæc est cum communiori sententia contra Thomistas. *Probat* primo, quia quandoquidem Philosophus definiat naturam vniuersalem esse aptam existere in pluribus simpliciter, & posse predicari de pluribus simpliciter, id potius debet intelligi de aptitudine reali, quā de aptitudine illa intellectuali; ergo non sufficit ad naturam vniuersalem,

prout definita est à Philosopho, aptitudo illa intellectualis tantum.

Probat secundò, quia si sufficeret aptitudo intellectualis tantum, sequerentur duo absurda: primum est, quod natura diuina esset vniuersalis metaphysicè: secundum, quod species infima esset genus metaphysicum: ergo non sufficit talis aptitudo. Probat sequela, quia nihil impedit quo minus natura diuina sit vniuersalis metaphysicè, nisi quod non possit à parte rei multiplicari numero, & nihil impedit quo minus species infima sit genus metaphysicum, nisi quod à parte rei non possit multiplicari specie; ergo si non requiritur illa multiplicatio à parte rei, potest natura diuina esse verè vniuersalis, & species infima esse genus metaphysicum.

Aduersarij negant antecedens huius probationis, & dicunt rationem cur natura diuina non sit vniuersalis, nec species infima genus, esse quod natura diuina nequeat concipi conceptu etiam imperfecto, quin concipiatur vt indiuidua ac inepta esse in pluribus, & quod species infima nequeat concipi, quin concipiatur vt immultiplicabilis specie.

Contra primò: ideo natura diuina debet necessariò concipi vt immultiplicabilis numero, & species infima vt immultiplicabilis specie, quia verè & realiter à parte rei sunt sic immultiplicabiles, etiam in ordine ad quamcumque potentiam; ergo omnis natura, quæ est à parte rei sic immultiplicabilis numero, nequit concipi, quin concipiatur vt sic immultiplicabilis; aut saltem nequit concipi vt multiplicabilis magis, quam natura diuina & species infima; ergo nulla talis potest esse vniuersalis verè magis, quam natura diuina, aut magis quam species infima potest esse genus.

Contra secundò, quia si potest natura aliqua immultiplicabilis numero à parte rei, vt verbi gratia, natura Michaëlis (in sententia Thomistarum, de cuius veritate hic non est curandum) concipi tamen conceptu imperfecto, in quo non inuoluitur immultiplicabilitas eius, & secundum quem consequenter ista natura est ex parte intellectus indifferens ad multiplicationem, nulla prorsus est ratio cur species infima, verbi gratia humana, licet à parte rei sit immultiplicabilis specie, non possit tamen concipi conceptu imperfecto, in quo non inuolueretur illa immultiplicabilitas, & secundum quem consequenter esset indifferens ex parte intellectus ad multiplicationem specificam; ergo si illa natura est verè vniuersalis, etiam species illa infima est verè genus, non quidem ex parte rei & intellectus, sed ex parte intellectus tantum.

Confirmatur hoc, quia quando concipio naturam humanam, vt est animal rationale præcisè, non considero ipsam vt immultiplicabilem formaliter; ergo concipio ipsam conceptu, in quo non inuoluitur immultiplicabilitas; & tamen non propterea potest dici, quod sit verè genus, quia à parte rei est immultiplicabilis genere; ergo quamuis conciperem naturam Michaëlis conceptu imperfecto, in quo non inuoluitur eius immultiplicabilitas, non propterea debet dici vniuersalis, si à parte rei sit immultiplicabilis.

35 *Obiicies*: Natura specifica Michaëlis verbi gratia, concepta, vt est principium propriarum operationum eius, & vt distincta à natura Gabrielis, cæterisque distinctæ speciei, non concipitur necessario vt singularis, & vt sic concepta est determinabilis per singularitatem, quamuis vna tantum esset possibilis; ergo vt sic concepta haberet rationem vniuersalis.

Confirmatur, quia vt sic cōcepta predicatur formaliter de Michaële; sed non vt singularitas eius, nec vt genus, nec vt proprium, nec vt accidens: ergo vt species, & consequenter vt vniuersale, quia omnis species est vniuersalis.

Respondetur, distinguendo antecedens pro secunda parte: est determinabilis determinabilitate requisita ad vniuersale, nego antecedens; alia determinabilitate, quæ consistet in coniungibilitate eius cum singularitate, concedo antecedens, & nego consequentiam.

Et si quærās, quænam determinabilitas requiritur ad vniuersale? *Respondetur* esse determinabilitatem præsupponentem,

nentem, quod res determinabilis magis late pateat quã determinatum, sicut animal magis late patet quã homo, & homo quã Petrus: certum est autem naturam Michaëlis specificam non magis late patere, quã ipsum Michaëlem, in sententiã aduersariorum, quã modo supponimus, licet sit falsa:

Nō omne predicabile de aliquo debet predicari de illo ut ali- quid ex quinque predicabilibus.

Ad confirmationem respondet negando consequentiã; neque enim necesse est ut quicquid predicatur de aliquo formaliter, predicetur formaliter de ipso per modum alicuius ex quinque predicabilibus Porphyrianis: nam quando aliquis concipit animal, ut principium sentiendi, & concipit ipsum inesse Petro, non concipiendo ipsum ut communicabile pluribus speciebus, aut ut incommunicabile, profecto non predicatur ipsum de Petro ut genus, aut species, aut differentia, aut proprium, aut accedens: sufficit ergo quod omne quod predicatur formaliter de aliquo, possit predicari de ipso, vel ut quid singulare, vel sub aliqua ratione vniuersali ex illis quinque rationibus: hoc autem esset verum in proposito, quia illa natura posset concipi ut immultiplicabilis, & ut sic predicari de Michaële, ut singularis natura, prædicatione formæ constituentis.

Respondet posset secundo negando secundam consequentiã: quia licet predicaretur, ut species, non tamen ut vniuersalis, quia si daretur aliqua natura essentialis, quæ non esset multiplicabilis, illa natura posset vocari species, & tamen non esset vniuersalis. Quod si daretur aliqua autoritas aut ratio, quæ probaret omnem naturam specificam debere esse vniuersalem, id non proderet aduersariis; quia ex illa ipsa ratione aut autoritate probaretur naturam Michaëlis esse vniuersalem, atque adeo multiplicabilem numero, & qui id negaret, ut negant Thomistæ, opponeret se illi rationi, aut autoritati.

QVÆSTIO V.

An dentur naturæ vniuersales metaphysicæ.

Hæc quæstio ex dictis faciliem habet solutionem, & propterea data opera hucusque differenda videbatur. Pro clariori tamen eius notitia aduertendum est quod duplicem possit habere sensum: vnum, ap naturæ vllæ dentur à parte rei, quæ vere denominari possint vniuersales in essendo: secundum, an, ut vniuersales formaliter, dentur à parte rei independenter ab operatione vlla intellectus, seu an ipsa vniuersalitas detur à parte rei: & loquimur iam de vniuersalitate metaphysica.

Prima sententia.

Circum primam partem quidam ex antiquis Philosophis, ut *Cratylus* & *Hesiodus* existimauerunt nō dari vllō modo rem aliquam aut naturam, quæ vere denominari possit vniuersalis in essendo. Alij verò ut *Plato* (si tamē non imponat ipsi *Philosophus*, ut putant nonnulli) concedunt dari naturas vniuersales, sed illas volūt esse extra singularia, & ab illis distinctas realiter: & quidē à priori sententiã, non longē videntur recedere *Nominales*; dū aliud vniuersale negant, nisi quod est vniuersale in representando, ut vox *homo* v. g. aut conceptus formalis, quo concipimus hominem. Communis tamen sententiã est Peripateticorum omnium, exceptis *Nominalibus*, dari in indiuiduo quolibet reali finito naturam, quæ vere denominari possit vniuersalis, & sit identificata illi indiuiduo. Et sane capiendū naturam vniuersalē, propter nos explicuimus ipsius unitatem ac aptitudinem quæstionibus præcedentibus, nec ipsi *Nominales* recederēt ab hac sententiã, quia, ut paulo ante animaduerti, eatenus negauerunt dari vllam naturam vniuersalem in essendo, quatenus intellexerunt per naturam vniuersalem in essendo aliquam vnā positīue naturam, quæ eadem positīue secundum se formaliter posset vere & positīue inexistere multis: & in hoc sensu verum est non dari naturam vllam nec existentem actu, nec possibilem, quæ aut sit à parte rei, aut vllā ratione denominari possit vniuersalis; vnde patet non esse tam absurdam eorum sententiã, quã communiter existimatur, nec inter *Nominales* aliam esse cum alijs Doctōribus, quã de nomine controuersiam.

Secunda.

Tertia.

Circa secundam partem huius quæstionis communis sententiã tenet non dari à parte rei naturā, quæ sit formaliter vniuersalis metaphysicē, licet detur natura vniuersalis metaphysicē fundamentaliter loquendo.

CONCLUSIO I.

58. Datur à parte rei independenter ab omni operatione intellectus natura, quæ vere denominari possit vniuersalis in essendo. Hæc est iuxta communem sententiã cum *Doctōre 2. dist. 3. quæst. 1.* & *D. Thoma lib. de ente & essentia c. 4.* contra illos antiquos, & contra *Nominales* etiam quantum ad nomen. *Probatur* breuiter ex dictis, quia per naturam, quæ denominari possit vere vniuersalis, nihil aliud intelligimus, quã naturam per se vnā, quæ possit esse in pluribus indiuiduis cum sui multiplicatione, quatenus potest habere plures naturas sibi similes in prædicatis essentialibus, sed est certum non implicare huiusmodi naturam, imo in quolibet indiuiduo creato, saltem materiali, dari de facto huiusmodi naturam, & nominatim in Petro, & Paulo, Bucephalo, &c. ergo dantur naturæ, quæ denominari possunt vniuersales. Nolo uti pluribus rationibus ad probandam rem clarissimam, & de qua hoc modo explicata non potest esse controuersia. Quod autem nihil aliud significetur per naturam vere vniuersalem, quã natura huiusmodi, non alia indiget probatione, quã communi Doctōrum sensu sic accipientium naturam vniuersalem in essendo: à quo male recesserunt *Nominales* sibi statuentes aliam acceptionem vniuersalis in essendo, & excitantes quæstionem de nomine.

Datur à parte rei natura quæ vere denominari possit vniuersalis in essendo.

CONCLUSIO II.

59. Non datur vlla natura realis extra singularia seu ab ipsis realiter separata. Est cōmunis contra *Platonē*, qui supponitur tenuisse oppositū, quamuis ab aliquibus à tali errore vindicetur, nec reuera sit verisimile virum doctissimum sententiã tam improbabilem tenuisse.

Non datur natura vlla extra singularia.

Probatur conclusio primò, quia nullum est indicium, nec vtilitas istarum naturarum separatarum à singularibus, ergo non sunt asserendæ.

Dices vtilitatem ipsarum esse quod sint æternæ. *Contra*: nulla creatura est æterna quoad aliud esse, quã esse possibile: sed illæ naturæ quoad esse possibile possent esse æternæ, quamuis essent identificatæ singularibus, sicut & ipsa singularia sunt ab æterno possibilia: ergo ob æternitatem, quã habent, non debent dici distinctæ realiter à singularibus.

Probatur secundo: si detur natura aliqua separata à singularibus, verbi gratia, natura humana, vel illa natura est diuisibilis in plura cum multiplicatione, vel non est: si non est, ergo est singularis, nihil enim intelligimus per naturā singularem, quã naturā sic indiuisibilem, & sic non datur natura vniuersalis, quæ realiter nō sit singularis, quod est nostrum intentum: si est diuisibilis aut est diuisibilis in plures partes integrantes, & hoc non impedit quominus sit singularis, Petrus enim, qui est singularis, potest diuidi in plures partes tales verbi gratia, in manus, pedes, caput: aut est diuisibilis sic, ut ipsamet eadē totaliter positīue sit in pluribus indiuiduis, & sic nō multiplicaretur in illis; sed esset eadē numero singularis natura in pluribus indiuiduis, & cōsequenter nō esset diuisibilis, sicut nec vnum corpus positum in duobus locis esset diuisibile, aut anima vna informās plures partes corporis est diuisibilis formaliter loquendo.

Probatur tertio: Non datur vlla natura humana realis, nisi illa quæ prædicatur de Petro & Paulo, ac reliquis indiuiduis humanis, dum dicitur quod Petrus sit homo, & Paulus sit homo: sed nulla natura realiter distincta ab omnibus illis indiuiduis sic prædicatur de ipsis, sed potius natura humana ipsis identificata realiter; ergo non datur natura illa separata realiter ab indiuiduis.

Omitto argumentū cōmune: nimirum quod quicquid creatū existit realiter debet esse productum per actionem singularem, & consequenter esse singulare: quia qui teneret dari aliquid reale non singulare productum à Deo, diceret consequenter actionem, per quam produceretur, non esse singularem, sed vniuersalem, nec est

Probatio communis reiectur.

H 3 magis

magis absurdum; aut difficile dari actionem exeuntem à Deo, quæ non sit singularis, quàm dari aliquam naturam realem ab ipso productam, quæ non sit singularis, vnde fortassis in hoc argumento petitur principium, aut probatur id quod queritur, per medium æquè obscurum.

61. *Obiicies* contra primam conclusionem: Quidquid est in mundo, aut actu existens, aut possibile, est singulare, vt patet ex secunda conclusione; ergo non datur aliqua natura, quæ verè denominari possit vniuersalis; illud enim quod est singulare, non potest verè denominari vniuersale.

Respondeo breuiter distinguendo antecedens: simpliciter & realiter loquendo, concedo; secundum quamcumque formalitatem, aut considerationem, nego antecedens, & nego etiam consequentiam; ad cuius probationem dico illud quod est singulare simpliciter & realiter posse secundum aliquam formalitatem & conceptum verè esse, ac denominari vniuersale.

Dices: ergo Petrus potest denominari vniuersalis.

Respondeo distinguendo consequens: secundum aliquam formalitatem in ipso repertam, nimirum secundum quod homo, aut animal, aut substantia, concedo; absolute, & simpliciter, aut secundum quod Petrus, nego. Itaque si consideretur Petrus secundum quod est talis natura, vt possit reperiri alia res tam similis illi in natura, nimirum Paulus, vt intellectus possit habere aliquem conceptum determinatum de vtriusque, quem non potest vni potius applicare, quam alteri, tum Petrus consideratur vt vniuersalis; si vero consideratur Petrus, quatenus reuera non est vlla alia res, nec multiplicabilis in plura, de quibus reuera positiuè & formaliter prædicatur, vt sic erit singulare: non est autem inconueniens quod habeat vtramque hanc rationem, & quod sub vtraque considerari possit. Quæ solutio videtur mihi realissima solutio præcedentis difficultatis; ad quam alij authores alio modo & fortassis etiam bene respondent.

Obiicies secundo: secundum Philosophum 3. Met. tex. 20 & 7. Met. tex. 45. vniuersalia non sunt substantiæ, sed conceptus substantiarum; ergo non dantur vniuersalia in essendo.

Respondeo negando consequentiam: quia solum Philosophus intendit, vniuersalia non esse substantias, id est per se existētes extra singularia, sicut voluit Plato: quod patet ex rationibus, quibus vitur ad prædictam doctrinam probandam, & hoc ipsum voluit significare cap. de substantia, quando dixit secundam substantiam significare hoc aliquid, quia scilicet secunda substantia existit in singularibus sic, vt de illis prædicari possit.

CONCLUSIO III.

62. *Si per naturam formaliter vniuersalem metaphysicè intelligatur solum natura in se vna, & apta esse in multis, datur à parte rei natura non solum, quæ denominari possit vniuersalis metaphysicè, sed etiam quæ reuera est sic vniuersalis: si vero per naturam formaliter vniuersalem metaphysicè intelligatur natura abstracta per intellectum à singularitatibus, seu non considerata vt singularis, non datur natura vniuersalis metaphysicè à parte rei, sed solum fundamentaliter, & melius dicitur absolute, & simpliciter quod non datur natura, quæ sit à parte rei formaliter vniuersalis metaphysicè. Hæc mihi in re videtur communis, & probatur prima pars, quia reuera natura humana Petri est vna in se, & apta esse in multis eo modo, quo vlla natura vniuersalis potest verè esse in multis, ergo, &c.*

Probatur secunda pars, quia reuera à parte rei natura non est abstracta à singularibus, sed est tantum abstrahibilis: ergo non erit à parte rei formaliter, sed solum fundamentaliter vniuersalis metaphysicè, si requiratur ista abstractio.

Probatur denique tertia pars, quia Doctores communiter dicunt non dari vniuersale metaphysicum à parte rei formaliter: ergo signum est quod communiter intelligatur per naturam sic formaliter vniuersalem naturam abstractam; in quaestione enim de nomine, qualis est hæc, simpliciter melius loquitur quis cum communi, Doctorum, & dicit naturam fieri vniuersalem

metaphysicè formaliter loquendo per actum intellectus.

63. *Et si quæras, per quem actum*: Respondetur breuiter per omnem illum actum, quo concipitur abique singularitatibus, siue sit rectus, siue reflexus, siue comparatiuus, siue simplex. Sed aduertendum quod licet fiat vniuersalis per omnem talem actum, nihilominus non intelligitur vt vniuersalis formaliter per omnem talem actum, nam quando quis considerat naturam humanam vt naturam præcisè, non considerando ipsam, neque vt aptam esse in pluribus, neque vt ineptam, abstrahit ipsam à singularibus, & facit ipsam vniuersalem formaliter loquendo, sed tum non intelligit ipsam, quatenus est vniuersalis formaliter, vt est euident.

Et si quæras, per quem actum consideratur formaliter vt vniuersalis: Respondetur per illum, quo consideratur vt indifferens formaliter ad plura, ita, vt possit quantum est ex sua ratione formali reperiri tam bene in vno, quàm in aliis; quod non est intelligendum quasi illam eadem naturam, quæ concipitur abstracta à singularibus, deberet considerari, vt apta esse in pluribus cum multiplicatione etiam formaliter, quia ille conceptus esset falsus, & conceptus quo concipitur natura vt vniuersalis, prout debet esse vniuersalis, non debet esse conceptus falsus; sed intelligendum est sic, vt debeat considerari sub tali ratione, vt possit habere aliam naturam sibi similem, seu sic, vt nō possit discerni per intellectum quin illa spectet ad quodcumque indiuiduum tam bene quam ad aliquod.

64. *Obiicies* contra primam partem huius conclusionis, si daretur à parte rei in quolibet indiuiduo vna natura, quæ sit vniuersalis & apta existere in pluribus, etiam ipsum indiuiduum posset existere in pluribus, quod repugnat: ergo non datur in quolibet indiuiduo talis natura. Probatur sequela maioris, quia quod prædicatur verè de natura indiuidui, potest prædicari de ipso indiuiduo; ideo enim possum verè prædicare de Petro, v.g. quod sit risibilis, quia risibilitas conuenit naturæ eius, & potest de illa prædicari: ergo si aptitudo illa existendi in pluribus conuenit naturæ Petri, etiam potest prædicari de ipso Petro.

Respondeo negando sequelam maioris, cum antecederet suæ probationis; neque, n. ideo præcisè prædicatur risibilitas de Petro, quia prædicatur de natura eius, sed quia vterius Petrus ex ratione sua formali non habet prædicatum oppositum, quod si haberet, tunc certe non prædicaretur de ipso simpliciter risibilitas, sed solū prædicaretur de ipso quatenus aut secundum quod homo. In proposito autem indiuiduo, v.g. Petro, ex ratione sua formali conuenit incommunicabilitas, ita vt si concipiatur vt indiuiduum tale, eo ipso debeat concipi conceptu, quo non possit concipi aliquid aliud, & consequenter nequit de ipso absolute prædicari communicabilitas, ita scilicet, vt qua indiuiduum possit concipi conceptu, quo possit aliud representari.

65. *Confirmatur* hæc doctrina, & responsio Theologico exemplo, natura diuina Patris æterni habet tanquam prædicata sibi cōuenientia vere & realiter, sapientiæ, & comunicabilitatem tribus Personis realiter distinctis; ex his aut prædicatis de Patre, in quo vere realiter reperitur illa natura, nō potest absolute & simpliciter prædicari comunicabilitas, neque enim Pater est comunicabilis tribus Personis; potest autem de ipso simpliciter prædicari sapientiæ, est enim vere sapiens; huius verò ratio nō est alia, nisi quod Patri ex sua ratione formali cōueniat incommunicabilitas, quæ opponitur illi comunicabilitati; non vero cōueniat ipsi aliquid oppositum sapientiæ: ergo quandoquidem Petro v.g. cōueniat incommunicabilitas opposita comunicabilitati nō poterit comunicabilitas de illo absolute & simpliciter prædicari, sed solum poterit de ipso prædicari secundum quod homo, aut quatenus homo, licet possit de ipso simpliciter prædicari risibilitas, cui ex ratione sua formali non habet aliquod prædicatum oppositum.

66. *Obiicies secundo*: si natura à parte rei esset comunicabilis, non posset fieri incommunicabilis; ergo non posset esse

Quo scilicet datur natura vniuersalis metaphysicè, à parte rei & quo non.

Quo actu vt vniuersalis.

Non intelligitur vt vniuersalis per omnem actum quo sit talis.

Quo actu consideratur vt vniuersalis.

esse singularis, quia per singularitatem fieret incommunicabilis. Probatur antecedens, quia ex eo quod natura humana est risibilis, non potest fieri, ut per aduentum alicuius, siue per se, siue per accidens aduenientis, reddatur hinnibilis, quia hinnibilitas opponitur risibilitati: & in hoc fundatur illud, quod dicit Scotus, nimirum quod quodcumque aliquid per se primo, aut secundo modo dicendi competit alicui, eius oppositum nullo modo possit competere ipsi.

Respondeo, concedendo antecedens, & negando consequentiam cum sua probatione, neque enim per singularitatem ipsa natura secundum se redditur singularis, ut possit de ipsa secundum se dici, quod sit singularis proprie loquendo; sicut enim natura diuina secundum se non fit persona, nec incommunicabilis ex coniunctione cum paternitate diuina, quæ facit cum natura diuina aliquid quod est persona & incommunicabile; sed non obstante coniunctione naturæ cum paternitate incommunicabili, adhuc natura diuina est communicabilis; ita natura humana secundum se non fit singularis, nec redditur incommunicabilis ex coniunctione eius cum Petreitate, quæ facit cum illa natura, aliquid singulare & incommunicabile; sed non obstante coniunctione eius cum illa singularitate manebit communicabilis.

67 *Dices*: Petreitas debet dare aliquem effectum formalem naturæ quam afficit & singularizat, non alium quam reddere ipsam incommunicabilem, ergo facit ipsam incommunicabilem, & consequenter non valet responsio data.

Respondeo, singularitatem non debere dare magis aliquem effectum formalem naturæ humanæ, verbi gratia, quæ paternitas diuina debet dare aliquem effectum formalem naturæ diuinæ, nec singularitas debet potius dare naturæ humanæ pro effectum formalem incommunicabilitatem, quam illa paternitas naturæ diuinæ: sed certum est paternitatem non dare naturæ diuinæ incommunicabilitatem pro effectum formalem, ergo nec singularitas debet dare incommunicabilitatem pro effectum formalem naturæ create.

Et si quæras, quem ergo effectum tribuit ipsi. *Respondeo*, quod non tribuit ipsi alium effectum formalem, quam facere cum ipso indiuiduum, quod indiuiduum quæ tale formaliter sit incommunicabile: sicut nec paternitas tribuit alium effectum formalem essentia diuinæ, quam constituere cum ipsa personam improductam, quæ sit incommunicabilis. Ex his habetur quod natura vniuersalis non distinguitur realiter ab indiuiduis, & quod consequenter nullus gradus metaphysicus repertus in re aliqua distinguitur ab aliis gradibus, qui reperiuntur in eadē re, ut verbi gratia, in homine animalitas à rationalitate, nec à risibilitate. An autem natura vniuersalis distinguitur formaliter à singularitate, & gradus alij metaphysici à se inuicem, patebit ex dicendis in Metaphysica, disputatione de distinctionibus, in qua parte affirmatiuam resoluemus.

QVÆSTIO VI.

De Vniuersali Logico.

CONCLUSIO I.

68 *Vniuersale logicum bene describitur esse unum aptum predicari de multis.* Ita communis omnium sententia cum Philosopho 1. Perib. c. 5. & patet explicando singulas particulas.

Per unum intelligitur id quod intelligebatur per unum in definitione vniuersalis metaphysici. Per aptum intelligitur potestatem proximam per predicari intelligitur prædicatio vera formalis & directa. Per de multis intelliguntur multa illa, quibus cum sui multiplicatione inexistit.

Ex quibus patet Vniuersale logicum debere esse aliquid reale positium, per se vnum, habens potentiam proximam, ut possit prædicari verè & formaliter de pluribus, quibus cum sui multiplicatione inexistit. sicut autem diximus quod vniuersale metaphysicum est concretum dicens duo, vnum materialiter, nimirum rem illam, quæ dicitur vniuersalis, & aliud formaliter nimirum ipsam vnitatem & aptitudinem, quæ constituitur in esse vniuersalis: ita etiam de vniuersali logico sentiendum est, quod dicat duo, vnum materialiter, nimirum

ipsum vniuersale metaphysicum, & alterum formaliter, nimirum illud, quod constituit & facit illud vniuersale logicum; & in hoc fere omnes conveniunt, & qui id negaret, excitaret tantum quæstionem de nomine, à qua semper, quantum fieri potest, cavendum est, quia non potest conducere ad cognitionem rerum in se.

69 Conveniunt præterea omnes quod vniuersale logicum constituatur, & fiat per actum aliquem intellectus, sed controuertitur per quem actum. Pro quo advertendum duplicem admitti intellectum ab auctoribus, siue inter se realiter distinguantur, siue solū formaliter, unus vocatur intellectus agens, cuius munus est producere speciem intelligibilem impressam, quæ species cum intellectu concurrat ad producendam cognitionem obiecti (de quo tamen tyrones hic non debent esse solliciti, donec perueniant ad libros de anima) Alter intellectus vocatur patiens seu passibilis, cuius munus est cognoscere res.

Advertendum vltius utrumque hunc intellectum dici abstrahere naturas vniuersales ab inferioribus; intellectus enim agens dum producit speciem impressam, naturam præsentare naturam, secundum se, non representando aliquid singulare, dicitur eo ipso abstrahere illam naturam à singularibus; nec aliud intelligitur per abstractionem naturæ factam ab intellectu agente, quam productio huiusmodi speciei intelligibilis impressæ representatiuæ naturæ, & non singularium. Intellectus verò passibilis, seu patiens dicitur abstrahere naturam à singularibus eo ipso, quo intelligit naturam, ut natura est, non intelligendo ipsam in singularibus, quomodo vix dubium esse potest, quin ipsam quandoque intelligat; id enim videtur propria experientia constare cuiuslibet. Præter huiusmodi autem abstractionem & abstractionem potest intellectus cognoscere naturam in singularibus, & hoc duobus modis: primò per apprehensionem, solummodo apprehendendo naturam inexistentem singularibus, nec tamen iudicando quod sit in illis; sicut apprehendimus aliquam propositionem, verbi gratia totum distingui realiter à partibus, non iudicando quod distinguatur, vel non distinguatur: alio modo per iudiciū, positiuè iudicando quod natura sit in singularibus illis. Vtraque autem hæc cognitio naturæ in singularibus est comparatiua quia est cognitio vnius cum ordine ad aliud, nimirum naturæ cum inexistētia & identitate eius in suis inferioribus: sed prima vocatur comparatio simplex, & pertinet ad primam operationem intellectus, cuius est apprehendere res absq; iudicio: Secunda cognitio ad differentiam primæ vocatur cōposita & iudicatiua, quia fit cum iudicio, seu potius est iudiciū: & si habeatur absq; discursu, spectat ad secundam operationem intellectus, si cum discursu, spectabit ad tertiam operationem. His suppositis, quæ perfectius intelligentur post auditū tractatū de anima.

70 *Prima sententia* est, Vniuersale logicum fieri per abstractionem intellectus agentis, hoc est per productionem speciei impressæ representatiuæ solius naturæ absque interuentu vllius cognitionis intellectualis; & dico intellectualis, quia absque cognitione aliqua sensitiua nequit produci per intellectum aliqua species pro hoc statu propter dependentiam intellectus in operationibus suis à sensibus. Hanc tenet Scotus quæst. 3. Vniuersal. Fland. 3. Metaph. quæst. 3. fauet Sanctus Thom. 1. p. quæst. 85. art. 1. Fons. Met. cap. 28. quæst. 6. Massec. 2. q. 5. Sanctus quæst. 34.

Secunda sententia est fieri vniuersale logicum per abstractionem intellectus passibilis, hoc est per illam cognitionem, qua intellectus intelligit naturam secundum se, non intellectus inferioribus. Hæc est Dur. 1. dist. 3. q. 5. Tolet. q. 2. Vniuersal. fauetque D. Thom. 1. part. 9. q. 85. art. 2. qui consequenter tenere debet vniuersale non fieri per actum comparatiuum intellectus, seu per cognitionem comparatiuam siue simplicem, consistentem in apprehensione naturæ in pluribus; siue cōpositā, consistentem in iudicio, quo iudicatur naturam inexistere pluribus.

Tertia sententia est naturam fieri vniuersalem per actum intellectus passibilis, non tamen per actum, qui est abstractio naturæ, ut tenuit præcedēs sententia, sed per actum

Natura vniuersalis abstrahitur à singularibus per intellectum & agentem passibilem.

Dupliciter comparatur natura ad singularia.

comparatiuum compositum, hoc est per iudicium quo iudicatur natura inexistere pluribus.

Quarta denique sententia est fieri hoc vniuersale per cognitionem comparatiuum simplicem intellectus passibilis, illam scilicet, per quam intellectus apprehendit naturam in multis absque iudicio. Hanc sequuntur Scotista omnes cum Doctore 2. dist. 3. q. 1. licet ibi expresse eam non proponat, estque frequentior inter Thomistas, testibus Complutensibus supra n. 54. qui eam expresse tenent num. 59. sicut & Rubius quest. 5. Ioannes à Sancto Thoma quest. 4. art. 2.

CONCLUSIO II.

Natura non fit vniuersalis logicè per vllam abstractionem.

71 *Natura non fit vniuersalis formaliter per abstractionem, aut intellectus agentis aut passibilis.* Hæc est communior contra authores primæ & secundæ sententiæ. Probatur scilicet conclusio à Scotistis multis, quia natura non fit vniuersalis logicè, nisi fiat proximè prædicabilis de multis: sed per neutram ex his abstractionibus, aut intellectus passibilis, aut agentis fit proximè prædicabilis de multis: ergo per neutram ex illis fit vniuersalis. Probatur maior, quia per aptitudinem positam in definitione vniuersalis intelligitur aptitudo proxima ad prædicandum; ergo non potest esse vniuersalis, nisi sit proximè prædicabilis. Probatur etiam minor, quia, quamuis intellectus consideraret naturam, vt abstractâ illis abstractionibus, nisi consideraret illam præterea vt inexistente actu aut possibiliter pluribus, non posset ipsam prædicare de pluribus, vt est euident: ergo non est proximè prædicabilis de pluribus per illas abstractiones, antequam adueniat illa consideratio, qua consideraretur vt inexistens actu, aut possibiliter pluribus.

72 *Contra hanc rationem facit primo, quod gratis supponatur in descriptione vniuersalis, per aptitudinem prædicandi debere intelligi aptitudinem proximam, seu prædicabilitatem proximam; quemadmodum enim, quando describitur albedo esse disgregatiua visus, non intelligitur quod sit proximè disgregatiua visus, sed non esset disgregatiua, sed haberet esse disgregatiua formaliter ab applicatione ad potentiam visiuam capaxem disgregationis, quia non posset disgregare proximè absque tali applicatione: ita quando dicitur quod natura vniuersalis logicè sit prædicabilis de multis, non debet intelligi hoc de prædicabilitate proxima.*

Confirmatur, quia aliam prædicabilitatem recipit natura vniuersalis ab intellectu, quam non recipit ab eo essentia diuina, & illa prædicabilitas specialis est sufficiens ad vniuersalitatem: sed illa prædicabilitas particularis, non est illa prædicabilitas proxima, quæ dependet & habetur ab apprehensione naturæ in pluribus: ergo malè dicitur prædicabilitas naturæ vniuersalis logicè consistere in illa prædicabilitate. Probatur minor, quia etiâ natura diuina habet ab intellectu considerate illam in pluribus prædicabilitatem proximam de pluribus, neque enim magis posset ab intellectu prædicari de pluribus, nisi consideraretur in pluribus, quam natura vniuersalis.

73 *Est dicatur colligi quod prædicabilitas naturæ vniuersalis debet esse proxima ex eo, quod remota non sufficiat, quandoquidem remota prædicabilitas habeatur à parte rei; vniuersale autem logicum non habetur à parte rei, sed fit per intellectum.*

Responderi posset in primis, si prædicabilitas remota & unitas haberetur à parte rei, securum, quod vniuersale logicum daretur à parte rei; nec vnum magis esse absurdum quam alterum, & hoc posse esse fundamentum pro illis, qui vellet admittere vniuersale logicum à parte rei,

Quomodo Vniuersale logicum debet esse in potentia proxima ad prædicabilitatem.

quorum sententia, si non posset alio modo impugnari, quam dicendo quod nihil à parte rei, vt habet esse à parte rei, possit esse proximè prædicabile, quandoquid ad proximam prædicabilitatem requiratur vt consideretur res prædicabilis vt inexistens pluribus, profecto satis debili fundamento, & gratissimè supposito reiceretur.

74 *Responderi etiam posset secundo*, supponendo cum communi sententia quod Vniuersale logicum non habeatur à parte rei, non quancunque prædicabilitatem remotam sufficere pro Vniuersalitate logica, sed prædicabili-

tem sine impedimento singularitatis; nullam autem talem esse in vlla natura à parte rei; quod quidem omnis natura à parte rei sit coniuncta cū singularitate: & sanè hoc videtur mihi esse intem. Doctores supra in secundo: quamuis enim dicat ibi quod Vniuersale debeat esse in potentia proxima vt possit prædicari de multis prædicatione dicente, hoc est hoc; tamen hoc sine dubio intelligit de potentia proxima ex parte ipsius naturæ, ita scilicet vt natura non habeat annexum impedimentum singularitatis, per quam determinatur ad vnum, requirit enim potentiam proximam prædicabilitatis in natura de pluribus cum multiplicatione, qualem non habet natura diuina singularis respectu prædicabilitatis de pluribus sine sui multiplicatione: sed prædicabilitas, quam habet natura diuina est se tenens ex parte rei, ita scilicet, vt non sit ex parte eius impedimentum, quo minus prædicetur de pluribus, quauis non possit prædicari de pluribus absque consideratione eius in pluribus: ergo prædicabilitas, quæ debet esse in natura Vniuersali, debet esse ex parte naturæ, quantum ad hoc quod non ponatur impedimentum ex parte naturæ, quo minus prædicetur de pluribus, & non debet esse illa prædicabilitas proxima, quæ oritur ex eo quod adueniat illa consideratio naturæ in pluribus, quamuis sine illa consideratione nequeat prædicari de pluribus: sicut nec essentia diuina etiam potest prædicari de pluribus, nisi consideretur in pluribus, & sicut ignis nequit calefacere, nisi applicetur; quamuis per applicationem non constituitur formaliter in esse calefactui.

75 *Nihilominus*, sequendo communionem Scotistarum & Thomistarum sententiam dicendum est probationem conclusionis valere ex hypothese communi, quod per Vniuersale logicum intelligatur natura proximè prædicabilis de multis: pro qua communi acceptione sufficit auctores instituisse hanc vocem vniuersalis logici ad significandam naturam sic proximè prædicabilem. Addendum tamen in gratiam primæ & secundæ sententiæ, quæ mihi videntur probabiles propter replicem præmissam; & maxime secunda sententia, quod authores, qui eas tenent, non tenerent ipsas, si intelligerent per Vniuersale logicum aliquid sic proximè prædicabile, vnde in re videtur esse hic controuersia de nomine.

Obiicitur contra conclusionem: natura per vtramque abstractionem est denudata à singularitatibus, ergo per illas abstractiones fit vniuersalis logicè, quia nihil requiritur vt sit talis, nisi vt sic denudetur.

Confirmatur, quia natura per quancunque ex illis abstractionibus abstracta, est prædicabilis de pluribus ex se, quandoquidem non habet impedimentum singularitatis: ergo est vniuersalis logicè.

Respondetur negando consequentiam, quia requiritur vt sit proximè prædicabilis; hoc autem non habet ab vlla ex illis abstractionibus, neque ab vtraque simul.

Ad confirmationem, distingo antecedens: proximè, nego; quia requiritur, vt prædicetur, consideratio eius in pluribus, sine qua non potest prædicari; remotè, concedo antecedens, & nego consequentiam, quia remota non sufficit, quandoquidem ex communi sensu vniuersale logicum debeat esse proximè prædicabile.

CONCLUSIO III.

76 *Natura non fit vniuersalis logicè per comparationem compositam seu indicatiuam, qua alia prædicatur de multis.* Hæc est contra tertiam sententiam. Probatur, quia ante talem comparationem, seu prædicationem natura est proximè prædicabilis: ergo ante illam est vniuersalis logicè. Probatur antecedens, quia aliàs non posset sic prædicari. Probatur consequentia, quia per illud fit vniuersalis logicè, per quod fit proximè prædicabilis.

Obiicitur quinque species vniuersalis consistunt in naturis prædicatis de suis inferioribus: ergo natura vniuersalis vt sic, consistit in natura prædicata de inferioribus. Probatur antecedens, quia definiuntur per prædicari, & non per prædicabile; dicitur enim quod genus sit illud, quod prædicatur de pluribus specie differetibus, & quod species

Natura non fit vniuersalis logicè per comparationem iudicatiuam.

species sit illud, quod prædicatur de pluribus numero differentibus &c. ergo &c.

Respondetur negando antecedens, & distinguendo eius probationem: definiuntur seu describuntur per prædicari actu, nego: per prædicari potentia seu aptitudine, quod conuenit cum prædicabilitate, concedo antecedens, & nego consequentiam. Itaque quando dicitur, quod genus sit illud, quod prædicatur de pluribus, hoc debet sic intelligi, ac si diceretur quod genus sit illud, quod aptitudine prædicatur, hoc est, quod potest prædicari.

Et si queratur unde colligatur hæc expositio? Respondetur illam colligi ex definitione vniuersalis vt sic, quæ datur per prædicabile, & non per prædicatur: definitiones autem specierum debent esse conformes definitioni generis seu superioris, quantum ad rationem communem.

CONCLUSIO IV.

77. Natura sit vniuersalis logicè per actum, quo apprehenditur inexistere multis sine iudicio. Hæc est iuxta auctores quartæ sententiæ contra reliquas sententias. Probatur, quia per talem actum, & non ante, fit in potentia proxima, vt prædicetur de pluribus: ergo per talem actum fit vniuersalis logicè. Probatur antecedens, quia non potest intellectus prædicare aliquid vere de pluribus, nisi apprehendat illud esse in pluribus; & statim ac apprehendit illud esse in pluribus, potest illud prædicare de illis: ergo per talem actum & non ante, natura sit proxime prædicabilis.

Confirmatur, quia non est maior ratio eür intellectus naturam humanam abstractam à singularibus prædicaret de Petro, quam de Bucephalo, nisi quia apprehendit ipsam in Petro, & non in Bucephalo: ergo, vt prædicet debet sic apprehendere, & consequenter non erit proxime prædicabilis, nisi sic apprehendat.

Obiicitur: secundum Scotum natura sit vniuersalis logicè per comparisonem intellectus: ergo non fit vniuersalis per apprehensionem.

Respondetur, Doctorem loqui de comparatione simplicis, quæ nihil aliud est, quam apprehensio vnius in alio: non vero de comparatione iudicativa: unde nego consequentiam.

Ex his habetur secundam intentionem, quam formaliter dicit vniuersale logicum, esse apprehensionem naturæ in pluribus, secundum quod denominat illam naturam sic apprehensam, & consequenter illam apprehensionem in concreto definiri per se in definitione vniuersalis logici, vt postea melius apparebit.

QVÆSTIO VII.

De Prædicatione.

79. Quia explicuimus vniuersale logicum per prædicabilitatem, & hoc nequit intelligi, nisi intelligatur prædicatio, quæ est actus prædicabilitatis, ad quæ prædicabilitas dicit ordinem; consultum videbatur, antequam ulterius progrediamur, aliqua hic de prædicatione proponere, idque breuiter & quantum fieri potest absque controuersis, quia alia vix potest esse quam de nomine.

Itaque supponendum primò prædicationem nihil aliud esse quam actum intellectus, quo aliquid de alio iudicat, vt cū dicitur: *homo est animal; Petrus est albus*; unde aliquid esse prædicatum de alio actu, non est aliud formaliter, quam denominatio extrinseca desumpta ab huiusmodi iudicio: vt communior & mihi verior sententia tenet, vel relatio rationis resultans in re prædicata ad tale iudicium, de quo parum est curandum, vter dicendi modus sit verior: quantum autem ad ipsam veritatem nostra sententia ex dictis de ente rationis constat.

80. Supponendum secundò prædicationem verā & affirmatiuā, de qua sola hic agimus, adæquate diuidi in formalem & identicam. *Prædicatio identica* explicatur ab aliquibus esse illa, quæ idē de seipso prædicatur, vt cū dicitur: *homo est homo; Petrus est Petrus*; sed non est bona hæc explicatio, quamuis enim bene verū sit, quod omnis talis prædicatio sit identica; tamen datur aliqua identica, quæ non est talis, præsertim in sententia Scoti, nā hæc est identica & vera: *Miser cordia diuina est in iustitia*

diuina: neque enim est formalis, quia alias esset formaliter vera: secundum autem Scotum est tantum identice veritas deinde secundum auctores communiter hæc est prædicatio identica: *album est dulce*; & tamen idem nō prædicabitur de se in illa. Itaque explicanda est propositio identica esse illa, vel quæ idem prædicatur de se ipso; vel quæ aliquid prædicatur de alio, quod nō habet se per modum formæ ipsius sue essentialis, siue accidentalis: & hinc est, quod hæc prædicatio vocetur identica: album est dulce, quia dulcedo prædicatur de albo vere, quādoquidē vere coniungatur cū ipso & concipiatur vt coniuncta, non tamē se habet per modum formæ ipsius dulcedinis, sed per modum formæ subiecti quod afficitur dulcedine. Quod si placet vnica descriptione nō distinctiua explicare prædicationem identicā, dicatur esse illa, quæ aliquid prædicatur de aliquo, quod non includitur in ipso per modum formæ vllius: hæc enim explicatio comprehendit etiā illam quæ idem prædicatur de se ipso, neque enim prædicatur de se vere vt forma sui ipsius, vt patet.

81. *Prædicatio formalis* est illa, quæ aliquid prædicatur de aliquo per modum formæ, vt quando dicitur: *Petrus est homo; homo est animal; paries est albus*; tunc autē prædicatur aliquid per modum formæ, quando prædicatur per modum alicuius prædicati essentialis aut intrinseci, hoc est per se primo competentis rei, vel per modum alicuius proprietatis aut accidentis recepti in illa re, siue immediate, vt cum dicitur: *substantia est quantitas*; siue mediate, hoc est mediante aliquo alio quod in illa recipitur, vt cū dicitur, substantia est alba: siue etiam denominātis ipsā extrinsece, vt cū dicitur: *paries est cognitus, aut visus*. Hæc autē prædicatio formalis subdiuidi solet in prædicationem directā, & indirectā. Prædicatio directā dicitur illa, quæ quod aptius est prædicari prædicatur; indirecta magis aptum prædicari, quod habet se per modum superioris seu magis communis; aut quod est forma siue essentialis, siue accidentalis, respectu illius, de quo prædicatur, unde hæc erunt prædicationes formales directæ: *homo est animal; homo est albus; homo est risibilis*; hæc autem indirectæ: *risibilis est homo; animal est homo; album est paries*.

82. Dubitari autē posset, an hæc prædicatio sit directā, animal est rationale: sed existimo non esse, quia loquendo de animali, vt sic, quod significatur per animal in illa propositione, falsum est, quod sit rationale; alias enim omne animal esset rationale. Similiter dubitari posset, an hæc sit prædicatio formalis: *aliquid animal est homo*, aut hæc *aliquid animal est rationale*: & tenendum est, quod sic, quia homo & rationalitas est quid superius ad aliquid animal singulare, unde bene possunt de tali animali prædicari directæ.

Quod si aliquis alio modo explicaret prædicationes has, aut alio modo de iis discurreret, non esset multum eū contendendum, quia quæstio esset de nomine: sed dū tractaretur de re, conueniendum potius cum ipso esset in sua conceptione, vt res ipsa examinaretur, quod semper in quæstionibus de nomine consultissime fieret.

83. Modo restat examinandum quomodo concreta & abstracta de se inuicē prædicantur. Pro quo aduertendum concretum terminū, si capiatur vocaliter, esse vocē aliquā, quæ significat rē per modum adiacentis alicui, seu quæ significat rem, per modum habentis aliam rem, vt v. g. vox *album*, quæ significat albedinem per modum adiacentis alicui, seu aliquid per modum habentis albedinem, idem enim est album, ac habens albedinem, seu albedo, vt adiacens alicui. Si vero accipiat concretum pro re, & non pro voce, non est aliud, quam ipsa res, prout significatur per vocem concretam.

Abstractū, si capiatur pro voce, est vox aliqua, quæ significat rem non per modum adiacētis alicui, vt vox *album*, quæ significat albedinē secundū se absque ordine ad aliud, cui adiaceret: si vero capiatur pro re, erit res significata per talem vocem, vt significatur per illam, hoc est, secundum se considerata absque adiacentia ad aliud.

83. Assignatur autem ab authoribus duplex concretū, & duplex abstractū ipsi correspondens, vnum substanti-

Quid prædicatio formalis. Quomodo prædicatur aliquid per modum formæ.

Prædicatio formalis directa quid sit. Quid indirecta.

Rationalitas non prædicatur de animali directæ.

Quomodo concreta & abstracta de se inuicem prædicantur.

Quid concretum. Quid abstractum.

Quid est prædicatio.

Quid sit prædicatio identica.

uum, alterum accidentale. *Concretum substantiuum est*, quod significat aliquam formam, quæ in concreto possit solummodo prædicari in quid de aliquo, vt v. g. *homo; animal; albedo*; hæc enim nequeunt prædicari de aliquo prædicatione vera & directa, nisi in quid; si enim interrogetur de Petro in particulari quid sit, bene dicitur: est homo, est animal; si verò interrogetur qualis, non bene diceretur est homo, est animal; sed bene diceretur, est rationalis, est risibilis, est doctus, est albus, vnde rationale, risibile, doctum, & album sunt concreta accidentalia, quæ concreta sunt illa, quæ possunt prædicari de aliquo in quale. Vbi aduertendum quod non vocentur accidentalia, quia significant formaliter accedens, nā alias rationale non esset tale concretum; sed quia significatur nomine adiectiuo & prædicantur per modum adhaerentium. *Abstractum autem substantiuum* correspondens homini est humanitatis; animali animalitas; albedini albedinitas, quæ sunt ipsæmet essentia constitutiua hominis, animalis albedinis. *Abstractum verò adiectiuum* correspondens albo est albedo, dulci dulcedo, iusto iustitia. Vbi aduerte quod abstracta adiectiua sunt concreta substantiua, nam albedo, quæ est abstractum albi, potest prædicari in quid de hac & illa albedine: quærenti enim quid est hæc albedo, monstrando ipsam, potest optime responderi, quod sit albedo, sicut potest dici, quod Petrus sit homo, quando interrogatur quid sit, & non potest prædicari in quale de aliquo. His animaduersis, sequentibus dictis explicabo quomodo de se inuicem concreta & abstracta prædicentur.

CONCLUSIO I.

84. *Concreta tam substantia quam accidentia possunt de aliis similibus prædicari prædicatione formali, quotiescunque abstractum vnius concreti est superius ad alterum concretum, de quo prædicatur, aut forma ipsius.* Hæc resolutio est communis, & patet, quia hæc prædicationes sunt formales: Petrus est homo, homo est animal, homo est rationalis, paries est albus, album est coloratum; & non ob aliam rationem quam ob rationem dictam in resolutione, ergo vera est resolutio.

Confirmatur, quia de quocumque verum est dicere, quod sit habens abstractum, de eo verum est dicere concretum talis abstracti, quandoquidem concretum secundum omnes sit idem, ac habens tale abstractum, v. g. album idem est ac habens albedinem, homo idem est ac habens humanitatem; sed de vno concreto tam substantiali, quam accidentali potest dici, quod sit habens abstractum alterius concreti, v. g. de Petro potest dici, quod sit habens humanitatem; ac colorem, ac risibilitatem, quæ sunt abstracta hominis, colorati, ac risibilis; ergo de Petro potest prædicari formaliter ac verè quod sit homo, coloratus, ac risibilis.

CONCLUSIO II.

85. *Abstracta nequeunt prædicari de iis, à quibus abstracta sunt, hoc est de suis concretis, nec è contra concreta de suis abstractis prædicatione formali.* In hoc etiam conueniunt omnes, & propterea hanc esse prædicationem formalem & veram; album est albedo, aut hanc, albedo est album. Ratio autem primæ partis, hoc est, cur abstracta non possint prædicari de concretis, est, quia cum prædicatione sit actus intellectus, & intellectus nequeat dicere aliquid de alio, nisi apprehendat illud in alio, quando autem apprehendit abstractum vt tale, & non apprehendit illud in alio, nequit prædicare illud de alio; ergo nequit dari prædicatione intellectualis abstracti de concreto, & consequenter nequit etiam dari prædicatione vocalis vera vnius abstracti de concreto suo, quia nequit dari prædicatione vocalis vera, cui non correspondeat prædicatione intellectualis, aut mentalis vera, saltem possibilis.

Ex qua eadem ratione potest probari secunda pars, nimirum cur concreta nequeant prædicari de abstractis suis, quia eo ipso quo quis concipit abstractum, vt tale, non concipit ipsum cum identitate, aut coniunctione ad aliud, à quo abstrahit; ergo nequit prædicare aliud

de ipso, vt sic concepto, quia impossibile est intellectum prædicare aliquid de alio, nisi quatenus concipit illa identificata simul, aut coniuncta cum se inuicem.

Confirmatur, quia quando dicitur quod albedo est album, sensus est quod albedo sit habens albedinem: hoc autem est falsum, quia non est habens albedinem, sed ipsamet albedo; & quando dicitur quod album sit albedo, sensus est quod idem est album ac albedo; sed hoc etiam falsum est, quia bene posset albedo ipsa, quæ afficit album, esse sine eo quod daretur album, id est aliquid habens albedinem: ergo non est idem esse, album & esse albedinem.

86. *Dices*: potest dici de quantitate, quæ est abstractum quanti, quod sit quanta, & de aliquo quanto, nimirum de hac quantitate, quæ dicitur per modum adhaerentis: ergo abstractum aliquod potest prædicari de suo concreto, & aliquod concretum de suo abstracto.

Respondet quidem Scotista, id esse particulare in quantitate, vt possit dici quanta, atque adeo regulam præmissam de prædicatione abstracti de concreto suo non esse vniuersaliter veram. Quam etiam doctrinam insinuare videntur Complutenses disp. 4. n. 40.

Sed hæc resolutio omnino displicet, quia si ratio conclusionis valet, omnino vniuersaliter valet, quia æque omnibus applicari potest; & si non valet, profecto nec in particulari admitti debet. *Melior & facilius respondetur* de quantitate, vt est abstractum à quanto, non prædicari quantum, prout est concretum eiusdem quantitatis; licet prædicari possit quantum, prout est concretum alterius quantitatis.

Pro quo intelligendo aduertendum, quod quantitas capi potest dupliciter, vno modo prout significat accedens illud absolutum, quod spectat ad prædicamentum quantitatis; & alio modo prout significat extensionem ad locum tantam vel tantam. Similiter etiam quantum habet duplicem significationem: primò enim significat habens quantitatem primo modo acceptam; & in hoc sensu quantitas sic accepta est abstractum ipsius, & nequit vere prædicari quantum in hoc sensu de quantitate in illo sensu, neque enim verum est, quod quantitas sit habens seipsam, vt esset necesse ad hoc, quod vere diceretur quanta in hoc sensu. Alio modo significat habens extensionem ad locum: & in hoc sensu de quocumque quod habet extensionem ad locum potest dici quod sit quantum: vnde cum quantitas accepta pro illa forma absoluta, quæ spectat ad prædicamentum quantitatis, habeat talem extensionem, potest vere dici de illa quod sit quanta, sicut de pariete dici potest, quod sit albus. Sed hæc prædicatione non est prædicatione concreti de suo abstracto, sed vnius concreti adiectiui de alio concreto substantiuo, in quo includitur tanquam forma abstractum concreti illius, quod prædicatur; nam abstractum quanti, quod prædicatur de quantitate, vt significat formam absolutam, non est illa quantitas sic accepta, sed potius extensio ad locum, quæ etiam vocatur quantitas.

87. *Dices*: hæc est vera prædicatione: Deus est Deitas, & è contra Deitas est Deus; ergo abstractum potest prædicari de proprio suo concreto, & è contra concretum de proprio abstracto; Deitas enim est abstractum Dei, & Deus est concretum Deitatis.

Respondetur in primis negando antecedens in sensu formali, quamuis admitti debeat in sensu identico.

Respondetur secundo magis ad propositum distinguendo consequens: quando abstractum est quid simpliciter infinitum, concedo consequentiam quando non est, nego consequentiam. Regula autem seu resolutio prædicta intelligenda est abstractis & concretis finitis, non infinitis simpliciter.

Et si quæras cur abstracta infinita potius quam finita, possint prædicari de suis concretis? *Respondetur* rationem esse, quam assignat Doct. 1. dist. 8. q. 4. sequunturque omnes eius discipuli, quod quodlibet prædicatum & subiectum infinitum exigar ex ratione suæ infinitatis coniungi cum quocumque, cum quo à parte rei identificatur; Vnde

Quid
concreti
acciden-
tale.
Quid
abstra-
cti sub-
stantiuu.
Quid
adiecti-
uum.

Quæ
concreta
substan-
tia &
adiecti-
ua de
aliis pos-
sunt præ-
dicari.

Abstra-
cta ne-
queunt
prædica-
ri de iis,
à quibus
abstra-
hunt, nec
concreta
illa de il-
lis ab-
strahitis.

Melior
respon-
sio.

Quomo-
do quan-
titas po-
test dici
quanta.

Abstra-
cta infi-
nita pos-
sunt præ-
dicari de
concretis,
& è con-
tra, non
vero fi-
nita.

Vnde quando intellectus considerat aliquod prædicatum tale secundum suam rationem formalem abstractum, ut verbi gratia Deitatem, habet adhuc rationem identificandi ipsum cum illo, à quo abstrahitur propter infinitatem, quam in illo concipit, & hinc potest ipsum de illo prædicare, licet non posset ipsum prædicare de illo spectata ratione formali præcisa sine consideratione infinitatis.

88. *Dices denique:* hæc est vera prædicatio, ens est entitas, res est realitas, entitas est ens; & tamen nullum ex extremis est infinitum: ergo regula præmissa non valet, etiam in finitis vniuersaliter.

Quidam Scotista admittit antecedens, & excipit consequenter ab illa regula prædicata, & subiecta transcendentia, quæ ob transcendentiam suam habent talem inter se connexionem, ut possint omni modo de se inuicem prædicari siue in abstracto, siue in concreto. In qua doctrina videtur cum ipso cōuenire *Ioannes à sancto Thoma q. 5. art. 4. Verum hæc exceptio est valde difficilis*, quia eadem proptus est ratio quantum ad hoc de transcendentibus, & aliis, tam enim verum aut falsum est quod realitas sit habens realitatem, quam quod albedo sit habens albedinem, & consequenter tam verum aut falsum est, quod realitas sit res, quam quod albedo sit alba, modò tamen realitas sit abstractum rei, ut hic author supponit.

Itaque respondeo aliter negando illas propositiones seu prædicationes esse veras, si res & ens sint concreta, & realitas ac entitas sint abstracta eorum, propter rationes in præmissa regula confirmatione adductas. Dico autem: *si res & ens sit concretum, & entitas ac realitas abstractum*, quia licet quantum ad vocabula videantur esse talia, & possint etiam ut talia accipi, tamen possunt etiam esse omnino synonyma, ita ut idem ac eodem etiam modo per illa significetur, & sic accepta sine dubio possent prædicari de se inuicem prædicatione identica, sicut Petrus prædicari potest de se ipso, & ens de gladio.

CONCLUSIO III.

89. *Abstractum concreti superioris non potest prædicari de abstracto concreti inferioris, nec formaliter nec identice, verbi gratia animalitas non potest prædicari bene de humanitate.* Hæc resolutio est communior cum *Doctore 1. distin. 5. quæst. 1. num. 5. & dist. 8. quæst. 4. num. 25.* quem sequuntur præter suos *Ruini* de prædicationibus *num. 14. Suar. disput. 6. Met. sect. 10. Salablanca disput. 5. quæst. 2. dub. 2.* & alij contra *Scotum quæst. 2. vniuers. Cantuarii cap. de differentia, Mercatorum cap. de genere, & alios*, quibus fauent *Complutenses disput. 4. n. 33. & Ioannes à sancto Thoma q. 5. art. 4.*

Probat ur vnica, sed efficacissima ratione, quia impossibile est, ut intellectus prædicet vere aliquid de alio, nisi consideret illud, & concipiat ut inexistens illi, aut coniunctum cum illo; sed quando considerat animalitatem vt abstractum, non considerat ipsam, vt coniunctam cum humanitate; ergo non potest vlla ratione vere prædicare ipsam de humanitate.

Confirmatur, quia non magis coniungitur à parte rei animalitas cum humanitate; nec magis includitur in illa, quàm humanitas coniungitur cum homine & includitur in illo; ergo sicut non obstat illa coniunctio & inclusione humanitatis cum homine, nõ potest prædicari vere humanitas de homine, dicendo, humanitas est homo, ita non obstat inclusio animalitatis in humanitate, nõ potest prædicari vere de animalitate dicendo: humanitas est animalitas; & sane hoc argumentum à pari videtur etiam conuincere nostram resolutionem, nec credo facile posse dari disparitatem, quæ faciat ad propositum.

90. *Obiicies* pro aduersariis: hæc prædicatio est vera & formalis: albedo est color: sed tamen vtrumque extremum est abstractum; ergo prædicatio abstracti de abstracto est vera, quando abstractum, quod prædicatur est de essentia subiecti, vt contingit in hac prædicatione, humanitas est animalitas.

Respondet distinguendo minorem: vtrumque extremum est abstractum respectu sui inuicem, nego minorem; respectu aliorum, concedo minorem, & nego consequentiam, quia non ex eo negamus veram esse prædicationem ani-

malitatis de humanitate in abstracto, quod vtrumque sit abstractum quomodocumque, sed quod illud, quod est prædicatum, sit abstractum ab illo, quod est subiectum: quod si color esset abstractum ab albedine, sicut est coloritas, profecto non posset prædicari de illo; non est autem sic abstractum, sed habet respectum albedinis ratione concreti substantialis, sicut animal habet respectum hominis, quamuis habeat rationem abstracti respectu colorati, de quo propterea nequit prædicari bene, neque enim bene dicitur, coloratum est color.

91. *Obiicies secundo:* hæc prædicatio est vera & formalis: hæc animalitas est animalitas, & hæc humanitas est humanitas; ergo & hæc humanitas est animalitas. Probat ur antecedens, quia Verbum diuinum assumptum est aliquam humanitatem, quæ est vere humanitas; ergo potest dici de aliqua humanitate quod sit humanitas, & idem est de animalitate. Probat ur etiam prima consequentia, quia si verum est dicere quod aliqua animalitas sit animalitas, descendendo & faciendo inductionem, potest denegari ad aliquam animalitatem, quæ sit humanitas, & de illa potest dici, quod sit animalitas; ergo si verum est dicere quod aliqua animalitas sit animalitas, potest dici quod aliqua humanitas sit animalitas, & consequenter quod humanitas sit animalitas. Hoc argumentum vtuntur *Cóplutenses & Ioannes à sancto Thoma.*

Respondetur, negando consequentiam, ad cuius probationem dico non posse vnquam perueniri ad aliquam animalitatem, quæ sit humanitas vt sic concepta, quia quantumuis concipiam quamcumque animalitatem in rerum natura sub conceptu animalitatis, & etiam sub conceptu singularitatis contrahentis ipsam, non debeat propterea concipere humanitatem, neque secundum se, neque vt coniunctam cum animalitate: ergo non potest intellectus perueniri ad aliquam animalitatem, de qua possit dicere quod sit humanitas; imo quamuis concipiendo humanitatem necessario deberet concipere animalitatem seu formalitatem illam, quæ vocatur animalitas, quia illa est constitutum intrinsecum humanitatis, sine qua propterea nequit humanitas bene concipi; & licet propterea conuinceretur & determinaretur ad iudicandum quod illa formalitas sit in homine, tamen non propterea posset dicere, humanitas; aut etiam hæc humanitas est animalitas, quia quando concipit illam formalitatem vt inclusam in humanitate, non concipit illam vt abstractam, sed potius vt concretam, concipit enim illam vt inclusam in humanitate, & consequenter, quamuis vt sic conceptam prædicet illam de humanitate, tamen non prædicat, neque potest prædicare ipsam de humanitate, vt concipit illam formalitatem in abstracto. Per quod, & fundamenta conclusionis, facile solui possunt reliquæ obiectiones, quæ opponi possunt ex ratione.

92. *Obiicies tertio* autoritatem *Philosophi 7. Met. dicentis* quod fissio pedis est quedam pedalitas, vbi videtur prædicare vnum abstractum de alio abstracto.

Respondetur pedalitatem non esse abstractum fissionis pedis, neque vilius quod possit prædicari de fissionis illa, sed ipsiusmet pedis; vnde quamuis prædicari possit de fissionis illa, non facit contra conclusionem. Ratio verò cur possit prædicari de fissionis pedis est, quia reuera est concretum substantiuum respectu ipsius, sicut indiuiduum est concretum respectu Petri, nam per pedalitatem intelligitur differentia constitutiva & distinctiva pedis; certum autem est, quod fissio pedis sit talis. Itaque sicut de rationalitate potest dici, quod sit differentia aliqua, quia reuera facit hominem differre, & sicut propterea differentia est concretum respectu ipsius secundum omnes, quamuis ipsamet rationalitas sit abstractum rationalis; ita etiã de fissionis pedis potest optime dici, quod sit pedalitas aliqua, quia reuera facit pedem fissum distinguere à pede nõ fissio, quamuis sit abstractum pedis fissi, de quo propterea nequit prædicari, neque enim valet dicere: pes fissus est fissio pedis; & hæc videtur mihi germana interpretatio illius loci *Philosophi*, cuius etiam in hac re potius autoritas esset neganda, si explicata

Nulla animalitas vt sic est humanitas

Abstractum concreti superioris nequit prædicari de abstracto concreti inferioris.

explicari non posset, quàm contrahendum rationibus conclusionis.

Distin-
ctio
Thomi-
starum.

93. Pro maiori autem complemento nostræ & communis resolutionis examinanda videbatur distinctio, quam afferunt aduersarij ad suam sententiam stabilendam. Dicit itaque *Fonsæc* 5. *Metaph. quest. 13. sect. 4.* & *Ioannes à sancto Thoma*, humanitatē posse accipi dupliciter: primò specificatiue, prout scilicet explicat naturā cum omni suo prædicato constitutiuo formali, pro abstractione, inquit, quasi sub modo concipiendi, & sic dicit posse de illa prædicari animalitatem in abstracto; secundò reduplicatiue, prout scilicet, explicat & reduplicat officiū abstractionis formalis, & sic negat de illa posse prædicari animalitatē. Et fortassis in re cōcidit cū hac distinctione alia, quam adducunt Complutenses dicentes abstracta substantialia, vt dicunt præcisionem à suis inferioribus, non posse de ipsis prædicari, quæ est nostra sententia; posse tamen illa abstracta sumi absque tali præcisione, prout confuse continent sua inferiora, & sic de illis ea prædicari posse.

Sed vtraque hæc distinctio, siue conueniant, siue non, mihi nullatenus probatur. Non prima quidem; quia, quidquid sit an conceptus humanitatis possit sumi specificatiue, an reduplicatiue, saltem animalitas, vt prædicari possit de ipsa, debet necessario concipi, & non potest concipi nisi vt concernens humanitatem, vel sine tali continentia: si primo modo cōcipiatur, poterit quidem prædicari, sed sic non est abstractum, sed concretum, nec significatur consequenter, vt sic, per animalitatem; aut si possit sic significari, animalitas erit vox æquiuoca habens aliquando vicē abstracti, aliquando concreti respectu eiusdem formalitatis, quod nullus dicit, & non facit ad rem, quia loquimur de illa voce, vt est abstractum, & non vt est concretum. Si secundo modo concipiatur, certum est, non posse intellectum vere illam prædicare de humanitate, cum non concipiat illam, vt coniunctam cum humanitate.

Hinc etiam improbat secundam distinctio Complutensium, quia eo ipso quo illa abstracta sumerentur sine tali præcisione, sed vt continent confuse sua inferiora; iam non essent abstracta, sed concreta: non est autem questio vtrum cōcreta possint prædicari de inferioribus, sed vtrum abstracta possint sic prædicari.

94. Dices cum aduersariis: animalitas est abstractum à supposito, sed cum præcisione & abstractione à supposito potest bene manere continentia confusa inferiorum, & consequenter licet non possit prædicari de suppositis vllis, potest tamen de inferioribus, quæ non sunt supposita: sicut color, licet non possit prædicari de aliquo supposito colorato, quia abstrahit ab omni tali, potest tamen prædicari de aliis inferioribus, verbi gratia de hoc & illo colore: vt de albedine, & nigredine.

Contra, quia licet bene verum esset, quod si animalitas præscinderet à solo supposito, & non præscinderet ab inferioribus abstractis, posset prædicari de ipsis, tamen vt sic non esset abstractum respectu ipsorum: nos autem hic loquimur de ipso, vt abstracto. Deinde falsum est, quod de facto animalitas non abstrahat etiam ab illis inferioribus: ergo de facto nequit prædicari, quidquid sit de possibili, quando scilicet daretur ipsi alia significatio ab illa, quam de facto habet. Probatur antecedens, quia animalitas de facto non habet aliam significationem, quam quod sit illud, quod constituit animal, vt animal est: sed certum est, quod ista significatio prorsus abstrahat ab omni inferiori, quia de nullo inferiori potest dici quod sit ratio constitutiva animalis, vt animalis.

Confirmatur hoc: ideo animal dicitur de facto continere implicite & confuse sua inferiora, quia de quocūque suo inferiori, de quo prædicari potest, potest dici quod sit aliquod corpus potens sentire, quod est significatum animalis, ergo si animalitas contineat confuse humanitatem & brutalitatem, potest dici de humanitate, quod sit ratio constitutiva animalis, hoc enim à significatum animalis: sed nequit hoc dici de huma-

nitate, aut brutalitate: ergo animalitas non continet confuse humanitatem, aut brutalitatem.

95. Quæres autem circa hæc, an concretum abstracti superioris possit prædicari de abstracto inferiori, verbi gratia an animal possit prædicari de humanitate. *Notæ Gaspar de la Fuente difficultate 8. quest. 6. art. 3.* existimat quod sic. Sed contrariū nobis longe verius videtur. Ratio est manifesta: quoties prædicatū dicit aliquid, quod non importatur à subiecto explicite, aut implicite, nequit prædicatio esse vera, hac enim ratione nequit dici de anima hominis, aut corpore, quod sit homo, quia licet homo cōcipiatur, vt includens animā & corpus, tamen dicit aliquid quod non dicit corpus aut anima: sed animal includit aliquid, quod non importatur explicite, aut implicite ab humanitate, includit enim supposititalitatem, aut illud, à quo abstrahit humanitas, nimirum illud quod dicit homo super humanitatem, vt omnes fatentur: ergo nequit prædicari de humanitate.

Confirmatur, quia vere humanitas, vt sic, est pars istius animalis, quod de ipso prædicari potest: ergo illud animal nequit prædicari de humanitate: sicut nullum totum potest prædicari de parte sua in abstracto.

CONCLUSIO IV.

96. *Secundæ intentiones eodem modo possunt prædicari de se inuicem, ita scilicet vt superiora de inferioribus possint prædicari in concreto, non in abstracto; nec vnum abstractum superius de alio inferiori; unde verum est dicere quod genus sit vniuersale, non vero quod sit vniuersalitas, nec genericitas sit vniuersalitas.* Probatur à paritate rationis, nihil enim interest quantum ad hoc, quod prædicata sint primæ vel secundæ intentionis: sed quod concipiuntur cum ordine & connexionione ad subiectum.

CONCLUSIO V.

97. *Secundæ intentiones in concreto prædicari solum possunt de naturis, quibus conuenit prædicabilitas ipsis correspondens, non vero de inferioribus illarum naturarum, neque de ipsismet naturis in abstracto: verbi gratia secundæ intentio generis in concreto, hoc est, ipsum genus prædicari potest de animali dicendo: animal est genus non vero de animalitate, neque de homine aut Petro, quæ continentur tanquam inferiora sub animali.*

Hæc resolutio est communis, & ratio prima partis est, quia reuera animal est habens talem prædicabilitatem, qualem debet habere genus: ergo potest dici de ipso, quod sit genus, quandoquidem genus nihil aliud sit, quam quod habet talem prædicabilitatem. Ratio secundæ partis est, quod animalitas non habeat talem prædicabilitatem, quandoquidem ex dictis abstractum superioris nequeat prædicari de inferioribus concretis aut abstractis. Ratio denique tertiæ partis est similis, quia scilicet nec homo, nec Petrus possunt prædicari de pluribus differentibus specie: ergo non habent prædicabilitatem generis & consequenter non possunt dici genus.

98. Dices: Potest dici quod animal sit genus, sicut potest dici quod substantia aut viuens sit genus, sed tamen animal est inferius ad substantiā, & viuens: ergo, secundā intentio, quæ dicitur de superiori, potest dici de inferiori.

Respondeo distinguendo consequens: ex eo quod sit inferius præcise, nego consequentiam; ex eo quod habeat aliam rationē particularem, ratione cuius possit illa secundā intentio de ipso, tam bene, quàm de superiori prædicari, concedo consequentiam. Sed hoc non est contra resolutionē propositam, in qua tantū negamus secundas intentiones quæ prædicari possunt de superioribus, posse de inferioribus prædicari ex eo quod sint inferiora; & quod primæ intentiones superiores possint de ipso prædicari. Itaque non ideo animal dicitur genus, quod sit contentum sub viuente, & quod viuens dicatur genus, quia aliās homo diceretur, quia est inferius ad animal, & quia animal dicitur genus: sed ideo dicitur genus, quia prædicari potest de pluribus speciebus inferioribus, vt est euident, quod si sic nequireret prædicari, non diceretur genus plusquam homo.

99. Dices

Concretum abstracti superioris nequit prædicari de abstracto inferioris concreti.

Secundæ intentiones eodem modo possunt prædicari de se inuicem.

Secundæ intentiones in concreto solum possunt prædicari de naturis quibus conuenit prædicabilitas ipsi correspondens.

Dices secundo: quidquid cōuenit superiori, debet cōuenire inferiori, hinc enim optime colligitur, quod si animal, quod est superius ad hominem, sit substantia, aut viuens, aut corporeum, quod homo & equus sint etiam talia; ergo si prædicabilitas de pluribus speciebus cōueniat animali, etiam cōueniet homini cōtento sub animali, & cōsequenter, si omne illud, cui cōuenit talis prædicabilitas, sit genus, etiā homo erit genus contra dicta.

Aliqui videntur sibi tollere hanc difficultatem recurrendo ad secundas intentiones & relationes rationis, quasi scilicet in illis falleret illa regula: Quod cōuenit superiori cōuenit inferiori: quæ tamen vera est vniuersaliter in primis intentionibus, seu in prædicatis, quæ sunt à parte rei ante opus intellectus, seu quæ non sunt secundæ intentiones aut relationes rationis.

100. *Sed contra,* quia habere aptitudinem remotam & fundamentalem ad fundandam secundam intentionem seu genericitatem logicam, est prædicatā primæ intentionis & non secundæ intentionis, nec ens rationis secundum hos authores; sed illud cōuenit animali; ergo deberet cōuenire homini & Petro non obstante hac responsione. Subsumo: sed cuiusque cōuenit ista aptitudo remota & fundamentalis, ipsi cōuenire potest secunda intentio generis; ergo potest cōuenire Petro & homini, quod est intentum obiectionis, & contra communem resolutionem præmissam.

Cur prædicabilitas cōueniens superiori, non cōueniat inferiori.

101. *Respondetur ergo aliter,* distinguendo antecedens: quidquid cōuenit superiori, debet cōuenire inferiori; hoc est reperiri in illo sicut ipsum superius reperitur in illo, concedo antecedens; hoc est debet ita cōuenire illi, ut possit prædicari de illo, nego antecedens: ad cuius probationem dico non propterea præcise prædicari substantiam de homine, & viuens, quod prædicetur de animali quod est superius ad viuens: sed quod nihil sit in homine quod impediat quominus ut reperiuntur in ipso illa prædicata, ita etiam prædicari possint de ipso: unde nego consequentiam, quia licet illa prædicabilitas reperitur in homine simul cum animalitate, cum qua identificatur (loquendo saltem de prædicabilitate remota) tamen est aliquid in homine, ratione cuius illa prædicabilitas nequeat de ipso prædicari, nimirum incommunicabilitas suæ differentie, hoc est rationalitatis, ad alias differentias essentielles. Itaque quemadmodum Pater æternus dicitur sapiens, ex eo quod habeat essentiam diuinam, cui identificatur sapientia tanquam attributum eius, & tamen non dicitur identificabilis Filio, licet habeat eandem essentiam diuinam, quæ habet illam identificationem secum necessariò connexionem; & hoc oritur ex eo quod Pater ratione paternitatis, quæ est constitutum eius, sit distinctus realiter à Filio; ita etiam licet homo dicatur substantia, quia includit animal, quod est substantia, non debet dici prædicabile de multis speciebus ex eo quod includat animal quod est sic prædicabile, quandoquidē habet rationalitatem impediētem prædicabilitatē illam eius. Et ratio est, quia, ut homo sit prædicabile de multis specie distinctis non sufficit quod includat aliquid sic prædicabile, sed requiritur quod ipsemet secundū se totum sit sic prædicabile, quod ipsi repugnat: sicut non sufficit homini ut dicatur pars, quod includat partē, sed ipsemet totus debet esse pars: ut autē dicatur sapiēs sufficit quod includat sapientiā, aut aliquid includens sapientiā.

QVÆSTIO VIII.

Quot sunt vniuersales species.

102. **N**on excludo ab hac quæstione vniuersale metaphysicum, ut faciunt multi: quamvis enim naturæ & res, quæ possint denominari vniuersales tam metaphysicè quam logicè, sint tot diuersarum specierum, ut non possit numerus earum à nobis assignari; tamen, ut secundum quod sunt vniuersales logicè, possunt reduci ad certum numerum, ita etiam secundum quod sunt vniuersales metaphysicè. Quia verò omnes Doctores conueniunt in numero vniuersalium, licet non conueniant in modo explicandi, non sunt sententiæ diuersæ hic proponendæ, sed breuiter & clare no-

stra sententia proponenda.

Prius tamen claritatis causa aduertendum est, nos hic agere de *prædicabilibus incomplexis*, & hinc excluditur ab hoc numero definitio rei, quæ quandoquidem constat genere & differentia, est terminus complexus, non incomplexus: *De prædicamentibus*, & hinc excluduntur transcendētia, ut ens, vnum, verum, bonum. *De determinatis*, & hinc excluditur indiuiduum vagum. *De vniuersis*, & hinc excluduntur æquiuoca, & analoga non vniuersa. *De completis* saltem realiter, & hinc excluditur anima rationalis. Dico autem *realiter*, quia differentie metaphysicæ non excluduntur, & non sunt incompletæ formaliter; sed quia sunt completa realiter, hoc est identificata realiter entibus completis, comprehenduntur inter prædicabilia.

Quod si quis quærat, cur solum comprehenduntur illa prædicabilia determinata iam explicata, & excludantur cetera, sufficere debet pro ratione, quod huiusmodi prædicabilia ponantur in prædicamentis, in ordine ad quorum intellectionem agebat Porphyrius de prædicabilibus: & per hæc solui possunt plures obiectiones, quæ contra numerum quinarium Prædicamentorum opponi possent, quas propterea non erit necessarium expresse proponere.

CONCLUSIO I.

103. *Quinque tantū sunt species vniuersales metaphysicæ, ut talis formaliter.* Probatur, quia vniuersale metaphysicum formaliter consistit in vnitāte & aptitudine existendi in multis modo supra explicato: sed quinque modis diuersis potest inexistere multis; ergo quinque sunt species eius. Probatur minor, quia omnis natura communis apta est inexistere pluribus, aut essentialiter, aut accidentaliter: si accidentaliter, aut ut accidens separabile, & sic erit accidens; aut ut inseparabile, & sic erit proprium: si essentialiter, aut ut tota essentia, aut ut pars essentialis; si ut tota essentia, erit Species; si ut pars essentialis, aut ut pars essentialis contrahibilis, & sic erit Genus; aut ut pars essentialis contrahens, & sic erit Differentia. Sed hi sunt quinque modi diuersi inexistendi, & non est alius modus inexistendi pluribus, qui non reducat ad hos: ergo quinque tantū sunt modi distincti, quibus natura communis possit inexistere pluribus.

Obiicies primo: Natura Angelica, humana, equina, bo- uina, elephantina, passerina sunt naturæ communes vniuersales metaphysicè specie distinctæ, & sunt plures quam quinque; ergo dantur plures species naturæ vniuersales metaphysicè quam quinque.

Respondeo distinguendo antecedens: sunt specie distinctæ secundum modum inexistendi pluribus, nego antecedens; nam eodem modo naturæ humana, equina, bo- uina &c. sunt aptæ inexistere pluribus, nimirum tanquam tota essentia istorum plurium: alio modo, transeat antecedens.

104. *Obiicies secundo:* Non potest dari aliquid commune omnibus naturis vniuersalibus metaphysicè; ergo non debet dici quod sint quinque species distinctæ vniuersales metaphysicæ. Probatur, quia species distinctæ habent aliquid commune, in quo conueniunt. Probatur antecedens, quia non est maior ratio quare daretur aliquid commune naturæ vniuersali substantiali, & accidentalī, ut aptæ sunt inexistere pluribus, quā naturæ vniuersali positiuo, & naturæ vniuersali negatiuo, seu rationis: sed his nō potest dari aliquid commune, ergo neque illis.

Respondeo distinguendo antecedens; secundū quod sunt aptæ inexistere pluribus, nego, secundū aliā rationem, transeat, & similiter distinguo minorem probationis.

Camerarius disp. 7. Logica contra communem sententiam tenet non dari nisi duo vniuersalia, nimirum Genus & Differentiam, quamvis dentur quinque prædicabilia. Fundamentum est quia vniuersale debet esse quid vnum abstractū ab inferioribus, in quibus multiplicatur, & hinc si vna albedo poneretur in multis subiectis, & abstraheretur ab illis per intellectum, non esset vniuersalis cum sit singularis: sed solummodo genus & differentia habet inferiora, in quibus sic multiplicaretur.

& à quibus possunt abstrahi per modum vniuersalis, ergo.
Sed responderetur facile negando minorem, nam album, vt sic habet pro inferioribus non solum hoc & illud album, vt album, respectu quorum habet se per modum speciei, sed etiã hunc & illud parietẽ, de quibus predicari potest accidentaliter, & in quibus multiplicatur; & sane mirũ est quod saltẽ differentiam excluderit Camerarius, cum ipsa etiã inferioribus, de quibus predicatur in quale, identificetur non minus quam genus, aut species.

Dices: si accidens & proprium essent vniuersalia, tot essent vniuersalia distincta, quot predicamenta.

Respondeo negando sequelam, quia sicut non sunt secundum Camerarium plura predicabilia quam quinque, ita nec plura vniuersalia, nam vniuersalia debent esse predicabilia.

CONCLUSIO II.

105. *Quinque etiam tantum sunt species Vniuersalis logicæ.* Hæc est communissima, & probatur, quia cum Vniuersale logicum non sit aliud, quã natura proxime predicabilis de multis, quot erunt modi diuersi, quibus potest de multis predicari, tot erunt species eius: sed quinque tantum sunt diuersi modi predicandi naturæ de multis, ergo. Probatur minor, quia quot modi diuersi potest natura inexistere multis, tot modi diuersi potest predicari de multis; sed, vt patet ex præcedenti conclusione, quinque modi diuersi potest inexistere multis, ergo &c.

Obiicies primo: Philosophus lib. 1. Topic. solum numeravit quatuor predicata, genus scilicet, definitionem, proprium, & accidens: ergo non dantur quinque.

Respondeo negando consequentiam, ibi enim solum fecit mentionem de predicatis suo instituto deferuentibus, iis scilicet, quæ poterant predicari de aliquo subiecto communi, quale predicatum non est species, quia non potest predicari nisi de indiuiduis.

106. *Obiicies secundo.* Definitio est predicabilis de multis, & tamen non est vllum predicatum ex illis quinque predicabilibus, ergo plura dantur predicabilia.

Respondeo distinguendo consequens: plura predicabilia incomplexa, nego; complexa, concedo; hic enim tantum loquimur de predicabilibus & vniuersalibus incomplexis, hoc est quæ explicite non dicunt duo predicabilia, vt adueri in principio quæstionis.

Non placet hæc responsio Auerse quæst. 8. sect. 16. quia multa predicabilia possunt per terminos complexos aut incomplexos designari; ergo non debent excludi à predicabilibus termini incomplexi. Sed in hoc valde fallitur Auerse, nec enim per terminos complexos hic excludos, intelligimus, vt ipse putat, terminos complexos vocæ, sed complexos re aut significatione: tales autem termini omnes excluduntur, nec potest dari instantia contra.

Nec etiam placet vilo modo responsio propria ipsiusmet, nimirum quod propterea definitio excludatur, quod non distinguatur à subiecto seu diffinito; nam omnino distinguitur saltem ratione à subiecto, alias hæc propositio esset identica & non formalis: homo est animal rationale, & demonstratio potissima non constaret nisi duobus terminis; neque enim constat nisi diffinitio & proprietate; vnde si definitio & diffinitum non sint termini distincti, non erunt nisi duo termini in illa demonstratione, quod est absurdum, quandoquidẽ omnis syllogismus debeat constare tribus terminis ad minus.

107. *Obiicies tertio.* Omnia vniuersalia logica fiunt eodem modo: ergo omnino sunt eiusdem speciei. Probatur antecedens, quia omnia fiunt per actum comparatum. Probatur consequentia, quia quæ petunt produci eodem modo non habent distinctas essentias.

Respondeo primo negando consequentiam cum probatione sua, quia calor & siccitas petunt eodem modo procedere ab igne, nimirum naturaliter, & tamen sunt distinctæ species.

Respondeo secundo distinguendo antecedens; eodem modo generico, concedo; eodem modo specifico, nego antecedens, & etiam consequentiam: similiter probationem distinguo; eodem modo generico, nego; eodem modo specifico concedo.

Dices: comparatio, qua redditur natura humana vniuersalis logicæ, est diuersæ speciei à comparatione, qua redditur sic vniuersalis natura equina, & tamen utraque natura sit vniuersalis logicæ vniuersalitate eiusdem rationis, nimirum specifica: ergo quamuis omnia vniuersalia fierent per comparationes diuersæ speciei, non inde tamen sequeretur quod essent diuersæ speciei.

Respondeo, diuersitatem vniuersalium non desumi ex diuersitate comparationum, sed ex diuersitate modi, quo comparatur natura: vnde quia natura humana ad sua inferiora comparatur eodem modo, nimirum per modum totius essentia, quo comparatur natura equina ad sua, non possunt constituere vniuersalia distinctæ speciei, sed quia non eodem modo comparatur genus ad sua inferiora, quo species aut differentia, propterea constituent vniuersalia distinctæ speciei.

108. *Obiicies quarto.* Datur duplex differentia, quarum vna in modo predicandi de inferioribus differt ab altera: ergo dabuntur sex vniuersalium species. Probatur antecedens, quia differentia quæ solum potest predicari de pluribus numero differentibus; vt est differentia infima, verbi gratia rationalitas, est distincta rationis in modo predicandi à differentia, quæ potest predicari de pluribus specie differentibus, vt est differentia subalterna, verbi gratia corporeitas.

Confirmatur, quia ideo dicitur genus esse vniuersale distinctum à specie, quia est predicabile de pluribus distinctis specie; species vero non nisi de differentibus numero: ergo differentia predicabilis de pluribus differentibus specie erit predicabile distincta speciei à differentia predicabili de pluribus tantum numero differentibus.

Respondeo negando antecedens cum sua probatione; quia utraque predicatur per modum partis essentialis contrahentis: quod autem vna predicetur de pluribus differentibus specie, nõ est ad rem; quia non desumitur distinctio vniuersalium ex rebus, de quibus predicatur, sed ex modo predicandi de illis rebus, alias natura humana esset vniuersale distinctum à natura equina; & alias genus supremum esset distinctum predicabile ab inferiori, quod communiter supponitur falsum. Aliam responsionem indicabo in fine responsionis ad obiectionem sequentem.

Ad confirmationem nego antecedens, nam ratio quare genus dicatur esse vniuersale distincta rationis à specie, est quia diuerso modo predicantur; vnum per modum partis essentialis contrahibilis, alterum per modum totius essentia.

Dices Porphyrium, qui author est huius libri, distinxisse vniuersalia per terminos: ergo cum nos non sic distinguamus ea, contradicimus Porphyrio.

Respondeo negando antecedens: quamuis enim posuerit terminos vniuersalium, hoc est illa de quibus sunt predicabilia in ipsorum definitionibus, tamen non voluit ipsorum differentia desumi ex diuersitate terminorum, sed ex diuerso modo predicandi de illis terminis, vt patet ex de finitionibus proprii & accidentis, & ex aliis capitulis.

109. *Obiicies ultimo:* homo est predicabile de Christo, & etiam de alio supposito diuino, si scilicet assumetur alia natura humana à Spiritu sancto: sed non est predicabile vilo modo ex modis, quibus hæc predicabilia predicantur: ergo datur aliquod vnum completum predicamentale incomplexum predicabile de multis, quod non sit vllum ex his predicabilibus, & consequenter dantur plura quam quinque predicabilia. Probatur minor, quia non est genus respectu eorum suppositorum, quandoquidẽ non contrahatur per differentias specie diuersas ad illa; nec est species, quandoquidẽ non identificetur realiter illis suppositis, nec sit tota essentia ipsorum; nec est differentia, quia nec identificatur realiter, nec contrahit aliquod genus ad illa; nec est proprium, quia non emanat ab vlla essentia alia inclusa in illis; nec est accidens, quandoquidẽ non predicatur in quale, sed in quid, propter quam etiam rationem sequitur, quod non sit nec differentia, nec proprium.

Responderetur negando minorem, ad cuius probationem dicendum primo, quod homo predicetur de Christo seu de supposito.

Quomodo natura humana predicatur de Christo.

supposito Verbi, & quocumque alio, cui vniretur natura humana hypostatice, vt accidens separabile: quamuis enim in se homo non sit accidens, tamen vt accidens competit illis suppositis, quantum ad hoc quod possit illis adesse & abesse abique illorum corruptione, & quantum ad hoc quod non sit de eorum essentia, nec proprietas ipsorum. Cum autem dicitur quod non prædicetur in quale de illis suppositis, responderi potest quod sit necesse omne prædicabile quinti prædicabilis esse prædicabile in quale.

Dici potest secundo, quod prædicetur homo de illis suppositis vt species, quia prædicatur de illis in quid, & non vt pars contractibilis, quemadmodum prædicatur genus: nec vt pars contractiva, quemadmodum prædicatur differentia, quæ etiam non prædicatur in quid.

110. Cum autem contra opponitur quod non prædicetur, vt tota essentia, quandoquidem nec identificetur realiter illis suppositis, & in illis præterea reperiatur alia essentia, responderi potest non esse necesse, vt omnibus de quibus prædicetur species vt talis, debeat identificari realiter, nam homo non identificatur supposito Petri, de quo tamen prædicatur vt species. Deinde licet illa supposita habeant aliam essentiam, tamen hoc non tollit quominus homo prædicetur vt tota essentia, quia huiusmodi prædicabilitas non arguit per se necessario exclusionem alterius naturæ & essentia, sed solummodo quod res illa, quæ prædicatur vt tota essentia, non prædicetur vt pars contractiva aut contractibilis, aut vt proprietas, aut vt accidens præsupponens subiectum.

Responderi potest tertio, cum Auerla distinguendo consequens; aliud prædicabile naturaliter cognoscibile, nego, supernaturaliter, concedo; nec id est inconueniens, aut contra prædictam diuisionis sufficientiam, quæ data est secundum proportionem luminis naturalis; ita, vt sensus sit, quod nullum sit prædicabile vniuersale lumine naturali cognoscibile, quod non sit alterum ex illis quinque.

111. *Quæres*, an illa diuisio sit in species infimas, an vero in subalternas, hoc est, an quolibet prædicabile ex illis quinque, aut aliquod ex illis quinque contineat sub se plures species, vel non contineat, sed solummodo plura indiuidua. Si contineat plures species, diuisio erit in species subalternas; si non contineat, erit in plures infimas.

Respondeo, mihi satis esse probabile, quod aliqua saltem ex illis speciebus contineat sub se alias species; nam non video quin accidens prædicabile separabiliter quantum ad potentiam naturalem, & accidens non sic separabile, sint diuersæ rationis in esse prædicabilis tam bene quam proprium distinguitur ab accidente in esse prædicabilis: sed datur huiusmodi accidens, quod nequit separari naturaliter, vt calor respectu ignis, & alia quæ possunt separari naturaliter, vt calor respectu aquæ. Deinde non video cur prædicabilitas generis superioris non sit distincta rationis à prædicabilitate generis inferioris, verbi gratia infimæ; nam quamuis vtrunque genus prædicetur vt pars contractibilis, tamè vnum prædicatur vt pars contractibilis per differentiam non ultimam essentialem; aliud, nempe infimum, vt pars contractibilis per differentiam ultimam essentialem; & eodem modo potest etiam differentia, quæ est prædicabilis in quale quid, diuidi in differentiam infimam & subalternam iuxta intentum obiectionis quartæ. Nec tamen hoc impediret bonitatem & adæquationem prædictæ diuisionis, sicut nec quando diuiditur animal in rationale & irrationale, impedit bonitatem diuisionis quod denter plura animalia irrationalia distincta rationis, nec quando diuiditur anima vt sic in vegetatiuam, sensitiuam, & rationalem, impedit illam diuisionem quod denter plures animæ sensitivæ & vegetatiuæ distinctissimæ rationis.

112. Et per hoc posset responderi ad illam obiectionem quartam alio modo distinguendo consequens: dantur sex vniuersalia species, quarum aliqua non est ex his quinque, aut contenta sub aliqua ex illis, nego consequentiam; quarum sexta est ex his quinque, aut con-

tenta sub aliqua ex illis, concedo, nec id est contra diuisionem: & hæc responsio est longe facilius quam præmissa, quæ tamen est communior.

Possit obici, quod si diuisio intelligeretur hoc modo ita scilicet vt diuidentia non essent species infimæ sed subalternæ, potuisset reduci ad pauciores numerum; vt verbi gratia ad quaternarium reuocando speciem & genus ad vnum prædicabile quod esset prædicabile in quid, quamuis rursus hoc prædicabile in quid posset diuidi in alias species, nimirum in prædicabile in quid complete, & in quid incomplete.

Respondeo concedendo totum, nec id etiam esset inconueniens, nec inde sequeretur quod male data sit per quaternarium numerum, sufficit enim ad diuisionem quod sit adæquata, & quod non sit per valde multa membra ad confusionem vitandam; nec per valde pauca, quando continet diuisum varias sub se species, ad vitandam obscuritatem. Quod si vitentur hæc extrema, intra illa potest dari iuxta discretionem diuidentis per plura vel pauciora membra, modo tamen detur adæquate: quod valde aduertendum est pro defensione multarum diuisionum, quæ in authoribus reperiuntur, ex quibus tamen aliqui impegerunt in illa extrema.

QVÆSTIO IX.

Vtrum Vniuersale vt sic sit genus ad quinque Vniuersalia.

Hæc quæstio examinanda est tam de vniuersali metaphysico, quam de logico.

CONCLUSIO I.

113. *Non datur aliquod vnum vniuersale metaphysicum primo intentionaliter sumptum, quod sit genus proprie dictum ad omnia vniuersalia metaphysica.* Hæc videtur mihi conformis *Dotori q. 8. Vniuersalium*, vbi negat dari vnam vllam naturam genericam primò intentionaliter sumptam, quæ sit communis omnibus naturis genericis & aliis principiis eius: & videtur etiam communior; nam quamuis communiter admittatur vniuersale vt sic, esse genus ad quinque vniuersalia, vt postea dicemus, tamen id intelligitur de vniuersali logico.

*Probat*ur autem, quia nulla natura vna, primò intentionaliter sumpta est communis vniuersali ad naturas diuersorum prædicamentorum, præter naturam entis & transcendentium: sed natura entis & transcendentium non est natura vniuersalis vt sic, nec est illud, ratione cuius vniuersalia omnia habent esse vniuersalia; ergo non datur aliqua natura vna primò intentionaliter sumpta, quæ sit communis genericæ omnibus vniuersalibus. Probat^r maior, quia non potest assignari vlla talis natura, nec aliud munus aut effectus istius primæ intentionis. Probat^r etiam minor, quia non ideo substantia vt sic est vniuersale genericum, nec ideo rationale est vniuersale differentiale, nec album est vniuersale accidentale, quia includunt vniuersale ens vt sic, aut aliquid aliud transcendens primæ intentionis, quia si per impossibile aut possibile non includerent aliquid tale, adhuc essent vniuersalia talia propter prædicabilitatem quam habent de pluribus & communitatem ad plura.

Confirmatur, quia non datur aliqua natura genericæ primæ intentionis, quæ sit communis vniuersali omnibus naturis genericis primæ intentionis, vt tenet Scotus supra, & manifestum est: ergo neque datur à paritate rationis aliquod vniuersale metaphysicum, quod sit commune vniuersali ad omnia vniuersalia metaphysica communitate & vniuersatione saltem requisita ad genus proprie dictum, de qua communitate & vniuersatione loquor in conclusione.

Confirmatur vltius per dicenda de differentia metaphysica.

Obicitur: Dantur plura vniuersalia metaphysica distincta rationis: sed de quolibet ex illis prædicatur in quid vniuersale vniuersale metaphysicum, vt sic, ergo datur vniuersale metaphysicum vt sic, quod est iplis communis, & genus proprie dictum respectu eorum.

Respondet

Non datur aliquod vnum vniuersale metaphysicum primo intentionaliter sumptum, quod sit genus proprie dictum ad omnia vniuersalia metaphysica.

Quomodo possit admitteri maior numerus prædicabilium quæ quaternarius.

Alia responsio ad obiectionem quartam.

Respondeo, negando suppositum minoris, nimirum quod detur vniuersale metaphysicum vt sic, perfecte abstractum ab omnibus vniuersalibus metaphysicis. Argumenta autem omnia, quibus id probari posset, sunt similia illis argumentis, quibus probari solet dari aliquem conceptum indiuidualem communem omnibus indiuiduis & omnibus differentiis vltimis, & soluenda sunt eodem modo, quo illa inferius soluentur, quando de differentia ac indiuiduis tractabitur.

CONCLUSIO II.

114. Si loquamur de vniuersali logico prout dicit communiter, aut predicabilitatem absque ente rationis fitto ab intellectu, satis probabile est, quod non detur aliquod vniuersale logicum vt sic, quod sit genus proprie dictum ad quinque vniuersalia Logica sic considerata: si verò loquamur de vniuersali logico, quatenus fingitur constitui per ens rationis, satis probabile est quod detur vniuersale vt sic, quod sit genus proprie dictum; rationis tamen, ad quinque vniuersalia. Hæc conclusio hoc modo à nullo, quod sciam, proponitur, & prima pars videtur mihi satis conformis primæ conclusioni, vnde potest censi communis, sicut illa est. Secunda verò pars est Doctoris q. 8. vniuers. D. Thom. opuscul. 5. c. 1. contra gentes, cap. 32. quos sequuntur recentiores communiter contra Albertum Magnum tract. 1. de predic. c. 9. Canterum ibid. c. 4. Ogam. quest. 2. & alios.

Probatur prima pars, quia omnis communitas, & predicabilitas, quæ est in vniuersalibus absque ente rationis, debet fundari saltem remote in ipsis rebus, quæ dicuntur vniuersales, ergo si ipsæ res non conueniant vniuoce in aliquo conceptu communi generico, neque etiā istæ communitates, aut predicabilitates sic conueniant: sed ipsæ res ex prima conclusione non conueniunt sic, ergo neque istæ communitates, aut predicabilitates. Probatur prima consequentia; quia proprietates non continent vniuoce, nisi fundamenta conueniant vniuoce, & hinc intelligibilitas entis rationis non conuenit vniuoce cum intelligibilitate entis realis, quia ens rationis & reale non conueniunt vniuoce.

Secunda pars conclusionis probatur, quia illæ formæ quæ finguntur aduenire naturis, possent habere conuenientiam inter se vniuoce tam bene, quam albedo & nigredo: sed hoc supposito nihil impedit quo minus conueniant vniuoce in ratione vniuersalis vt sic; aut quo minus vniuersale vt sic sit genus respectu eorum.

Confirmatur, quia si aduenirent naturis aliquæ formæ accidentales reales, à quibus haberent constitui in esse vniuersalis formaliter, illæ formæ conuenirent vniuoce in ratione vniuersalis vt sic: sed quod competere formis illis realibus, debet seruata proportionem attribui formis his rationis; ergo.

115. Obiicies primò contra secundam hanc partem: illud, quod predicatur in quid & essentialiter de vna specie, & accidentaliter de alia specie, non potest esse vniuocum ipsis, sed esse aptum inexistere aut predicari de pluribus predicatur per se de genere: genus enim per se est predicabile de pluribus; & per accidens de accidente; accidens enim accidentaliter tantum predicatur de pluribus; ergo, &c.

Respondeo primò, negando maiorem; quandocumque enim vna res secundum eandem rationem predicatur de pluribus, licet essentialiter conueniret vni, & accidentaliter alteri, adhuc tamen predicatur vniuoce de illis, & aptum est vniuoce inexistere illis, vnde si esset aliquid album essentialiter & aliud album accidentaliter, album vt sic, esset vniuocum ipsis; sicut de facto calidum predicatur vniuoce de aqua & igne, licet illi conueniat separabiliter, & huic inseparabiliter quantum ad potentiam naturalem.

Respondeo secundò negando minorem pro secunda parte; quia quamuis accidens accidentaliter, & non necessario insit aut predicetur de pluribus, tamen æquè essentialiter est aptum vt insit, & vt predicetur per accidens de pluribus, ac genus est aptum vt insit & predicetur per se de pluribus. Itaque non propterea dicitur genus includere essentialiter rationem vniuersalis,

vt sic, quod possit inesse pluribus, de quorum essentia sit, sed quod per se petat vt possit inesse pluribus, siue sit de eorum essentia, siue non, vnde cum accidens per se petat, vt possit inesse pluribus, essentialiter includit rationem vniuersalis vt sic, non minus quam genus.

Et si quæras vnde petat genus posse inexistere pluribus, de quorum essentia sit, Respondeo ex ratione particulari talis vniuersalis, nō ex ratione vniuersalis vt sic.

116. Obiicies secundò: Nihil potest esse superius & inferius respectu eiusdem; sed vniuersale vt sic, si esset genus ad quinque vniuersalia, esset superius & inferius respectu eiusdem, ergo non potest esse genus. Probatur minor: esset superius, quod enim est genus respectu aliquorum est superius ad illa; esset inferius, quia contineretur sub genere, omne enim genus continetur sub genere illo, quod est species vniuersalis vt sic.

Respondeo distinguendo maiorem; idem formaliter & secundum eandem considerationem aut formalitatem, concedo; secundum diuersas considerationes, aut formalitates, nego maiorem: similiter distinguo minorem. Vt autem ostendamus quam sint istæ diuersæ formalitates seu considerationes, secundam quarum vnam vniuersale vt sic, possit esse superius, & secundum aliam inferius.

Aduertendum est, illud dici superius aliquo, quod includitur in ipso, ita tamē, vt ab includēte valeat consequentia ad inclusum, non autem e contra. Illud verò dicitur inferius, quod includit aliud, & à quo valet consequentia ad inclusum, cum tamen ab inclusio non valeat consequentia ad includens, verbi gratia animal est superius homine, quia includitur in homine, & quia sequitur: est homo, ergo est animal; non vero sequitur: est animal, ergo est homo. Homo autem non dicitur inferius, nec superius risibili, quia licet risibilitas includatur in homine, tamen sunt conuertibilia, ab altero enim ad alterum valet consequentia.

117. Aduertendum præterea vniuersale, vt sic, esse aptum predicari & inesse pluribus, & esse aptum predicari & inesse pluribus distinctis specie; neque secundum eandem considerationem competit ipsi vtrumque quia bene potest intelligi, vt predicabile de pluribus, quamuis non intelligatur, vt predicabile de pluribus distinctis specie: Quando ergo dicitur quod vniuersale vt sic, sit superius ad genus & ad cæteras suas species, hoc ipsi conuenit secundum quod est predicabile de pluribus præcise, & non secundum quod est predicabile de pluribus distinctis specie, quia secundum quod est predicabile de pluribus, & non est de pluribus distinctis specie, includitur essentialiter in genere & in cæteris speciebus, & non valet consequentia ab ipso ad vllam speciem ex ipsis: quādo vero dicitur quod vniuersale vt sic sit inferius respectu generis, hoc est verum secundum quod est predicabile de pluribus differentiibus specie, quia secundum hanc rationem includit rationem generis, & ab ipso ad genus valet consequentia, non e contra.

Dices: idem nequit esse simul vniuersale vt sic, & tale vniuersale: sed, si vniuersale vt sic esset genus, esset vniuersale vt sic & tale vniuersale: ergo nequit vniuersale vt sic esse genus ad quinque vniuersalia.

Respondeo distinguendo maiorem: secundum eandem considerationem, concedo; secundum diuersam nego. Vniuersale autem vt sic habet talem rationem, quatenus est predicabile de pluribus præcise, abstractendo à modo, quo est predicabile; habet autem rationem talis vniuersalis particularis, nimirum generis, vt est predicabile de pluribus differentiibus specie; nempe de quinque vniuersalibus.

Ex dictis in hac disputatione facile possunt solui difficultates, quas noluit soluere Porphyrius, Chrysostomus consulens iuuentuti. Quarum prima erat, an genera, & species sint in rerū natura à parte rei; Respondeo enim quod capiēdo genera & species pro naturis illis, quæ sic denominantur, non est dubium, quin dentur multa genera & species à parte rei, in singularibus tamen

Et

Quo-
modo
d. vni-
uersali
vt sic
com-
mu-
e
omnibus
vniuersalibus
logicis.

Quid est
superius
& quid
inferius.

Quomodo
vniuersale
vt sic est
genus &
species.

Quod
per se
conuenit
vni &
per acci-
dens al-
teri po-
test esse
vniuocū
illis.

Et similiter patet, quod quædam ex his generibus sint corporalia, quædam spiritalia, quædam substantialia, quædam accidentalia: & per hoc patet ad secundam difficultatem. Ad tertiam etiam quæstionem, quæ quærebat utrum vniuersalia illa essent in sensibilibus, id est in singularibus, an extra; patet quod sunt in illis, quatenus identificantur illis; extra verò illa, quatenus distinguuntur formaliter ab illis.

DISPUTATIO IV.

De Genere.

PORPHIRIUS cap. i. suæ introductionis agit de genere variasque eius acceptiones tradit ibidem, quas, ut nostro instituto minus necessarias omitto, acturus solummodo de genere logico, cuius duas descriptiones dedit Porphyrius. Prima est: *Genus est id sub quo collocatur species*: Secunda est: *Genus est quod prædicatur in quid de pluribus specie differentibus*. Ex his autem definitionibus prima, nisi explicetur, ita ut faciat eandem sensum cum secunda, non satis exacte ostendit naturam generis; ut vniuersale: quare de secunda definitione in hac disputatione agemus.

Due definitiones generis traditæ à Porphyrio.

Quid genus generalissimum.

Quid subalternum.

Porro aduertendum est, Porphyrium diuissse genus prædicabile de pluribus specie distinctis in generalissimum, quod est illud quod non habet supra se aliud genus, ut substantia prædicamentalis, ut sic, de qua nihil, prædicamentale saltem, potest prædicari per modum generis; & in subalternum, quod est illud quod habet supra se aliud genus, ut animal, de quo prædicari potest tanquam genus, sub quo continetur, viuens, corpus &c. Hæc tamen diuisio est diuisio generis primo intentionaliter accepti, non secundò intentionaliter accepti, quia quodcumque genus secundò intentionaliter acceptum habet supra se aliud quod possit prædicari de ipso in quid, nimirum vniuersale ut sic. Intellego autem hic per genus primò intentionaliter, seu, ut alij dicunt, materialiter, illam rem secundum se, quæ potest denominari vniuersalis; per genus autem secundò intentionaliter, seu formaliter, intellego illam rem, prout vniuersalis formaliter, verbi gratia animal secundum se est genus materialiter, seu primo intentionaliter, quia est res quæ potest denominari vniuersalis, cum tamen essentialiter non sit vniuersalis: animal vero, ut prædicabile formaliter est genus formaliter, seu secundò intentionaliter, quia ut sic dicit ipsam genericitatem quæ formaliter constituit genus in esse generis: & hoc est aduertendum non solum de genere, sed de reliquis etiam vniuersalibus, quæ etiam primo intentionaliter, & secundò intentionaliter capi solent.

QVÆSTIO I.

Quodnam sit definitum in definitione generis.

Quandoquidem ad cognoscendum, utrum definitio præmissa generis sit bona, necessarium sit scire, quodnam sit definitum, cuius natura illa definitione explicatur, præmittenda erat hæc quæstio, quæ propterea difficilis redditur, quia illa vox *genus*, quæ substituitur loco definiti, est vox concreta, sicut & ceteræ quatuor voces, quibus significantur reliqua quatuor vniuersalia, & sicut etiam ipsum vniuersale, ut sic, ut supra diximus, est concretum quid. Illud autem omnibus concretis conuenit ut dicant duo, vnum pro formali, pro materiali alterum; unde quando definiuntur, potest dubitari quidnam per se per eorum definitiones definitur, an illud quod materialiter & connotatiue dicunt, vel illud quod formaliter & per se significant, vel utrumque simul. Quæ difficultas quamvis sit communis omnibus omnino concretis, quando definiuntur; tamen examinabimus ipsam particulariter de genere, ita nihilo-

minus, ut ex resolutione data de genere vnusquisque facile percipere possit quid dicendum sit non solum de cæteris vniuersalibus, de quibus sine dubio est eadem ratio ac de genere; sed de omnibus omnino concretis. Itaque cum genus dicat naturam communem pluribus speciebus, & præterea prædicabilitatem de illis, quæritur hic an ipsamet natura communis, an prædicabilitas, an vtraque simul hic definiatur.

Qua in re plures possunt esse opiniones. Prima, quod ipsa natura generica, quam dicit genus materialiter, esset definitum per se in hac definitione, v.g. natura animalis, natura coloris, natura viuents, natura substantiæ spiritualis finitæ ut sic, & similia.

Secunda, quod ipsa secunda intentio genericitatis, quam dicit genus formaliter, & à qua formaliter habet natura prædicari posse de multis, per se definiatur hac definitione.

Tertia, quod neque vna neque altera, sed vtraque simul, scilicet & natura & genericitas ex æquo hic per se definiantur. Pro his autem tribus sententiis, quia communiter negantur, non inuenio vllius momenti auctores, quorum auctoritate fulciantur.

Quarta sententia est, naturam communem hic definiri, non tamen secundum se præcise, ut tenuit prima sententia, sed prout connotat genericitatem. Ita Toletus hic q. 1. Rub. q. 2. Caberius tr. 3. Vniu. Auerſa q. 10. Amicus q. 1. dub. 2. qui vniuersaliter tenent concreta omnia, præsertim accidentalia, qualia putant esse quinque prædicabilia, per se primo dicere substratum formæ accidentalis, & connotare illam formam, v.g. album per se primo dicere rem, quæ afficitur albedine, & connotare ipsam albedinem; vnde consequenter existimant quod quoties definiuntur huiusmodi concreta, definitum per se definitionis sit ipsum substratum, quatenus tamen connotat formam.

Quinta denique sententia huic directe opposita est, definitum per se huius definitionis esse ipsam genericitatem seu formam, à qua natura habet esse prædicabile de multis, non tamen secundum se & in abstracto, prout tenuit secunda sententia: sed in concreto & ut connotat ipsam naturam; quod similiter tenent de omnibus concretis accidentalibus. Sic Scotus q. 14. Vniu. cum suis omnibus, D. Thomas in 1. d. 18. qu. 1. art. 2. cum Caietano hic, Didaco à I. E. S. V. disput. 6. quæst. 1. Gallego controuersia 12. Masio hic sect. 1. quæst. 3. Complutensibus disput. 5. quæst. 3. Ioanne à S. Thoma quæst. 7. artic. 2. & alijs.

CONCLUSIO I.

3. Ipsamet natura communis, quæ denominatur genus, nec secundum se, nec secundum vlla prædicata prima intentionis definitur per se hac definitione. Hæc est communissima contra primam sententiam. Probatum à Complutensibus, Ioanne à sancto Thoma, ac aliquibus etiam Scotistis, quia alias definitio conueniret definito accidentaliter, quia accidentale est animali prædicari de pluribus, cum id ipsi conueniat per operationem intellectus: sed prædicari de pluribus speciebus est definitio generis; ergo si definiretur natura communis, animal verbi gratia, per illam definitionem, definitio conueniret accidentaliter definito.

Natura communis non definitur per se in definitione generis.

Contra hoc fundamentum facit, quod licet prædicari de pluribus actualiter, conueniat accidentaliter animali, & cuiusque naturæ genericæ primò intencionaliter sumptæ, tamè prædicari aptitudinaliter de pluribus speciebus non conuenit ipsi accidentaliter: sed per prædicari de pluribus speciebus positum in definitione generis non intelligitur prædicari actualiter sed aptitudinaliter, ut patet ex dictis supra de vniuersali ut sic; ergo quauis definitur natura generica, v.g. animal per hanc definitionem non sequeretur quod definitio conueniret definito accidentaliter aut contingenter. Maior pro secunda parte, in qua sola potest esse difficultas huius discursus, patet, quia animal & quælibet natura talis tam est per se necessario prædicabile, quam est per se necessario intelligibile, aut quam homo est necessario risibilis.